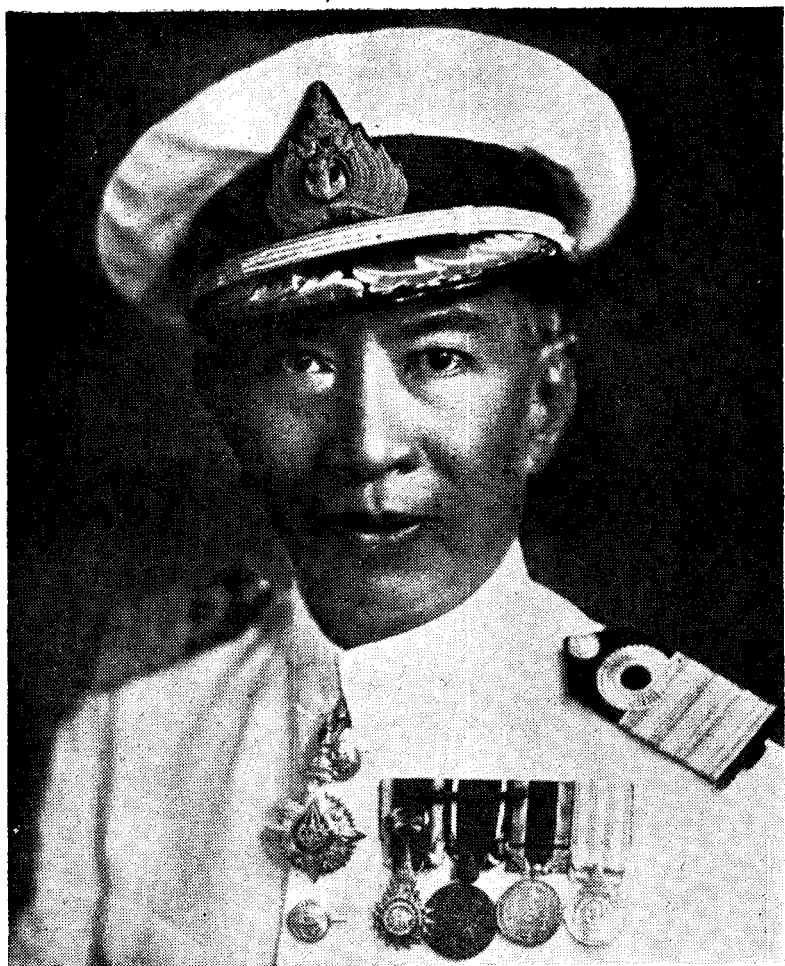

100206

นาวาเอก ประดิษฐ์ พลเกษ
ณ ี

ชากะ ๔ พฤศจิกายน ๒๔๔๓

ม.ค. ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๑

คำนำ

ในการพระราชทานเพลิงศพ

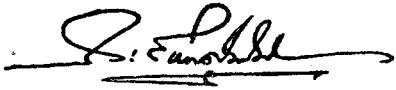
นาวาเอก ประดิษฐ์ พูลเกษ

ณ เมรุวัดมกุฏกษัตริยาราม วันนี ฐิติกว่าควร
จะได้จัดสิ่งพิมพ์เพื่อเป็นอนุสรณ์แก่ท่าน จึงเรียบ
ปรึกษาเรื่องนี้กับ พล. ร. ค. โสภณ ทิมกระจ่าง และ
ได้รับคำแนะนำให้จัดพิมพ์ เรื่อง เนมิราชชาดก ซึ่ง
พระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหลวงชินวราวุฒินัน สมเด็จพระ
สังฆราชเจ้า วัดราชบพิธ ทรงแปล เพราะจะเป็น
เครื่องเชิดชูพระพุทธศาสนาประการหนึ่ง กับแสดง
ให้ปวงชนทั้งหลายได้ทราบ ซึ่งในบาปบุญคุณโทษอีก
ประการหนึ่ง และเพื่อให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นจึงเพิ่มเติม
เรื่อง เบรต จากรวมเรื่องสั้นของ เวตาล และเรื่อง
คน โดย อ. อโศก ณ เวียงบุรพา เข้าด้วย หนังสือ
เล่มนี้อาจมีค่าน้อยมาก หากแต่คงจะให้ท่านบ้างตาม
สมควร เพราะปวงชนทุกรูปทุกนามผู้หวังจะได้ประสบ
ความสุขทั้งในภพนี้และภพหน้า ทั้งกายและใจแล้ว

๖

ย่อมแสวงหาแนวปฏิบัติเพื่อให้สัมหวังได้จากหนังสือ
เล่มนี้ ซึ่งเรื่องต่าง ๆ อันปรากฏย่อมได้แสดงผล
ให้ประจักษ์แล้วว่า การประกอบกรรมเชิง พระยา
นิกรมบุญเสนา ในเรื่องเปรต จะประสบแต่ความ
ทุกข์อย่างสาหัสเริ่มแต่ทุกข์ใจจนกระทั่งทุกข์กายในที่
สุด ความปรารถนาของมนุษย์ย่อมมุ่งให้ตัวห่างไกล
จากผลกระทบอันไม่เป็นผลแห่งความสุข อย่างไรก็ตาม
กรรมนั้นแหละจะเป็นเครื่องส่งผลให้เห็น ดังปรากฏ
ในเนมิราชชาดก ฉะนั้น

ขออานิสงค์ แห่งการบำเพ็ญกุศล ซึ่ง
ญาติมิตรได้บำเพ็ญแล้วตั้งแต่นั้นจนบัดนี้ จง
ดลบรรดาลให้ นาวาเอก ประดิษฐ์ พูลเกษ
ได้เลวบุญนั้นในสัมปรายกพจทุกประการ.

Dr. N. N. S.

๘ มี. ย. ๒๕๐๑

๒. เรืออากาศเอก สมบัติ พูลเกษ

๓. นางสมศรี ประจักษ์คุณิณี

๔. เรือตรีหญิง ศรีกานดา พูลเกษ

๕. นายกำชัย พูลเกษ

พ. ศ. ๒๔๖๖ ได้เข้าอุปสมบทในพระพุทธศาสนา ณ วัดกลาง อำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ เป็นเวลา ๑ พรรษา แล้วได้ลาสิกขาบท

การศึกษา

พ. ศ. ๒๔๖๐ สำเร็จมัธยมปีที่ ๖ จากโรงเรียนมัธยมวัดเทพศิรินทร์

พ. ศ. ๒๔๖๑ ได้เข้าศึกษาในโรงเรียนนายเรือ เป็นนักเรียนนายช่างกลจนถึงปีที่ ๕

พ. ศ. ๒๔๗๘ ได้เข้าศึกษาในชั้นสูงสุดของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า (กองทัพอากาศเรือ) และได้ผลสำเร็จในชั้น

พ. ศ. ๒๔๗๕ ได้เข้าศึกษาต่อในโรงเรียนนายทหาร
ปืนใหญ่ของกองทัพบก เป็นเวลา
๒ ปี
(กองทัพอากาศเรือ) และได้ผล
สำเร็จ

การรับราชการ

พ. ศ. ๒๔๖๗ ได้เข้ารับราชการ ฝ่ายพลเรือน ณ
กรมราชทัณฑ์

พ. ศ. ๒๔๖๘ ได้กลับเข้ารับราชการกองทัพอากาศและ
ได้รับราชการในหน่วยต่าง ๆ ต่อมา
ตามลำดับคือ:-

โรงเรียนพรหมกณิน (จำกตจักร์), โรงเรียน
จำสํารองทหารเรือ, โรงเรียนชุมพลทหารเรือ, กรม
สรรพาวุธทหารเรือ, กรมนาวิกโยธิน, กรมจเรทหาร
เรือ, และกรมเสนาธิการทหารเรือ,

ราชการสงคราม

พ.ศ. ๒๔๘๓ พ.ศ. ๒๔๘๔ ได้ปฏิบัติราชการใน
สนามในกรณีพิพาทกับอินโดจีนฝรั่งเศส

พ.ศ. ๒๔๘๕ พ.ศ. ๒๔๘๖ ได้ปฏิบัติราชการใน
สนามคราวสงครามมหาเอเชียบูรพา

ยศที่ได้รับพระราชทาน

๑. เรือตรี เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๙
๒. เรือโท เมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๑
๓. เรือเอก เมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๓
๔. นาวาตรี เมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๖
๕. นาวาโท เมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๐
๖. นาวาเอก เมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๕

เครื่องราชอิสริยาภรณ์ที่ได้รับพระราชทาน

๑. เหรียญพิทักษ์รัฐธรรมนูญ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๖

๒. เบญจมาภรณ์มงกุฎไทย	เมื่อ พ. ศ. ๒๔๘๑
๓. จตุรตาภรณ์มงกุฎไทย	เมื่อ พ. ศ. ๒๔๘๓
๔. จตุรตาภรณ์ช้างเผือก	เมื่อ พ. ศ. ๒๔๘๔
๕. เหรียญจักรมาลา	เมื่อ พ. ศ. ๒๔๘๔
๖. เหรียญชัยสมรภูมิ	เมื่อ พ. ศ. ๒๔๘๕
๗. ตริตาภรณ์มงกุฎไทย	เมื่อ พ. ศ. ๒๔๙๑
๘. เหรียญบรมราชาภิเศก	เมื่อ พ. ศ. ๒๔๙๓

ได้เริ่มป่วยเป็นโรคมะเร็งในบริเวณใต้ลิ้น เมื่อ พ. ศ. ๒๔๙๖ ได้ลาออกพักผ่อนรักษาตัวตั้งแต่นั้นมา จนถึง พ. ศ. ๒๕๐๑ โรคนี้ได้กำเริบมากขึ้นถึงตลอด ๓๐ วัน จนสุดท้ายแพทย์จะเยียวยารักษาได้ และได้ถึง แก่กรรมที่โรงพยาบาลทหารเรือ เมื่อวันที่ ๒๑ ก. พ. พ. ศ. ๒๕๐๑ รวมอายุ ได้ ๕๗ ปี ๓ เดือน ๑๗ วัน เป็นที่น่าเสียดาย และเศร้าสลด แก่ ภรรยา บุตร ธิดา ตลอดจนญาติและมิตรสหายเป็นอย่างยิ่ง.

ไว้อาลัยแด่คุณพ่อของลูก ๆ

การสูญเสียคุณพ่ออันเป็นที่รัก และเคารพของ
ลูกไปเมื่อ ๒๑ ก. พ. ๒๕๐๑ นั้น ทำให้ลูก ๆ รู้สึก
เศร้าสลดยิ่งนัก แม้ว่าการตายเป็นของธรรมดาอัน
จะต้องบังเกิดแก่ทุกคนก็ตาม แต่ก็สุดที่จะหักห้าม
ความเศร้าสลดนี้ไว้ได้ เพราะท่านผู้เป็นร่มโพธิ์ ร่ม
ไทร ได้มำด่วนจากไปเสียก่อนเวลาอันควร

คุณพ่อเป็นผู้มีจิตใจกว้างขวาง โอบอ้อมอารี
ไม่เฉพาะแต่ในวงศ์ญาติเท่านั้น หากตลอดไปถึง
เพื่อนฝูง และผู้ใต้บังคับบัญชา เมื่อท่านยังรับราช
การอยู่ไม่ว่าจะรับราชการในหน่วยใด ย่อมเป็นที่รัก
และเมตตาของผู้บังคับบัญชา และเป็นที่เคารพรัก
แก่ผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างมาก ท่านอบรมลูก ๆ ให้รู้จัก
ช่วยตนเองไม่มีการพะเน้าพะนอ แทบจะไม่เคยได้
ยินถ้อยคำที่นุ่มหู ตรงข้ามได้ยินแต่เสียงดัง ๆ ห้วน ๆ

แต่การแสดงออกของท่านในบางโอกาส ทำให้
 ลูก ๆ ทราบดีว่าท่านเป็นผู้ที่รักและเป็นห่วงลูกมิใช่น้อย
 ท่านสอนให้รู้จักการเสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวม สอนให้เป็นผู้รักต่อผู้
 ยังจำได้ว่าเมื่อยังเด็กเล็ก ๆ อยู่ เมื่อมีเด็กอื่นมารังแกท่านจะไม่ห้าม ปกติ
 ให้ต่อสู้เพื่อความเป็นไทแก่ตัวเอง

คุณพ่อเป็นผู้ที่มีรูปร่างเล็กแบบบาง แต่จิตใจ
 บึกบึนแข็งแรงยิ่งนัก มีความเป็นทหารฝังอยู่ใน
 สายเลือดร้อยเปอร์เซ็นต์ แม้ความเจ็บป่วยอย่างแสน
 สาหัสจะมากล้ากรายก็ตาม ก็ได้แสดงอาการอ่อน
 แ่นำเวทนาออกมาให้ลูก ๆ หรือผู้อื่นได้เห็นเลย จน
 กระทั่งสิ้นลมหายใจ

บัดนี้ คุณพ่อก็ได้จากลูก ๆ ไปแล้ว ลูกขอวิง
 วอนสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในสากลโลก จงได้ดลบันดาลให้ดวง
 วิญญาณของคุณพ่อได้ไปสู่สุคติในสัมปรายภพเถิด.

จากลูก ๆ ของคุณพ่อ

อนุสรณ์

นาวาเอก ประดิษฐ์ พูลเกษ

นาวาเอก ประดิษฐ์ พูลเกษ เมื่อยังมีอายุเยาว์วัย ได้มาอยู่กับข้าพเจ้า ณ วัดเทพศิรินทราวาส เมื่อวันที่ ๑๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๕๗ เพื่อมาศึกษาวิชา ณ โรงเรียนเทพศิรินทร์ ประมาณ ๕ ปี ดำรงวิชาจากโรงเรียนนั้นแล้ว ได้เข้าไปอยู่โรงเรียนนายเรือ สมัครเป็นนักเรียนนายเรือแผนกช่างกุด แต่ ณ วันที่ ๓ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๖๓ นาวาเอก ประดิษฐ์ พูลเกษ เป็นผู้รับผิดชอบกว้างขวาง โอปปอ้อมอารีมีความสามัคคีในหมู่เพื่อนฝูงเป็นอย่างดี ตามกับพระบาติว่า สวามิภักดิ์ สามัคคี ความพร้อมเพรียงของหมู่คณะให้เกิดความดี ดังนี้

ในสมัยที่ข้าพเจ้า มีอธิบายว่า ความพร้อมเพรียงช่วยกันทำการงาน กตมเกลี่ยวเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เรียกว่าสามัคคี เมื่อจะกล่าวโดยประเภท ก็เป็น ๒ ประการ

คือ กายดำมัคค์ ความพร้อมเพรียงกันด้วยกำลังกายประ
 การ ๑ จิตตดำมัคค์ ความพร้อมเพรียงกันด้วยหัวใจ
 ประการ ๑ ดำมัคค์ทั้ง ๒ ประการนี้ ต้องอาศัยซึ่งกันแ
 กัน แต่กายดำมัคค์ ถ้าเป็นแต่เพียงกำลังกาย หัวใจไม่
 ดำมัคค์ด้วย เช่นคนงานที่อยู่ในอำนาจของนายงาน เมื่อ
 นายบังคับก็ช่วยกันยกแฉลากของอันหนักให้ถึงที่ ๆ ต้อง
 ประสงค์ได้ นี่เป็นแต่ดำมัคค์อย่างต่ำ ๆ เพราะช่วยกัน
 ทำชั่วควรวักเขาบังคับเท่านั้น ส่วนจิตตดำมัคค์ เป็นคุณ
 ธรรมเบื้องต้น อาจให้ผลแรงกว่าความพร้อมเพรียงกันแต่
 เพียงกำลังกาย เพราะผู้ที่หัวใจประกอบด้วยไมตรี มีอาร
 แก่กันเอง จะมีผู้บังคับตาม ไม่มีผู้บังคับตาม ย่อม
 สมัครพรรคพร้อมช่วยกันทำช่วยกันคิด ให้ประโยชน์กิจ
 ดำเร็จโดยขึ้นตาขึ้นใจดำมัคค์มีนัยดังพรรณนามานี้ มีอยู่
 ในหมู่ใดก็ตามใดหมื่นนั้นก็ตามนั้น พึงหวังแต่ความ
 เจริญส่วนเดียว ไม่มีความเลื่อมทราวม ข้อที่บัญญัติ
 ว่าหมู่ ๆ นั้น ประสงค์คนมากด้วยกันบางหมู่ประพฤติด
 บางหมู่ประพฤติชั้ว แต่ในตนประสงค์หมู่ที่ประพฤติกความ
 ดีความงามความเรียบร้อยประพฤติดังที่เป็นสุจริตกิจที่ดี

งาม ในหมู่เข่นถ้ามีความดำนัคักรรมความพร้อมเพรียง
กันอยู่แล้ว ควรหวังความสุกกายสุกจิต สัมกับพระพุทธ
สุภาษิต ที่พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสไว้ในคำภีร์ อิติวุตตก
เขกนิบาตว่า เขกขโม ภิขเว โดเก อุปปรมาโน
อุปปรชติ พุชฺชนิ ตาย พุชฺชนสุชย พุโน ชนุตถ
อตุถาย หิตาย สุชย เทวมนุตถานํ คุกรภิกษุทั้งหลาย
ธรรมอันหนึ่ง เมื่อเกิดขึ้นในโลก ย่อมเกิดขึ้นเพื่อประโยชน์
สุขแห่งชนเป็นอันมากเพื่อความต้องการ เพื่อความเกื้อกูล
เพื่อความดำรงอายุแห่งชนเป็นอันมาก ทั้งเทวดาและมนุษย์
ธรรมอันหนึ่งนั้นคืออะไร ความดำนัคักรรมของหมู่หนึ่ง แด เป็น
ธรรมอันหนึ่งซึ่งเกิดขึ้น เพื่อประโยชน์แด่ความสุขแห่งชน
เป็นอันมาก ตัเม โขปนภิขเว สัมคเค คุกรภิกษุทั้งหลาย
ด้วยว่าเมื่อหมู่พร้อมเพรียงกันแล้ว ความจิตใจและวาจา
เครื่องกระทบกระทั่ง และความรำวราน ย่อมไม่มีแก่กัน
แฉกกันดังนี้

เพราะความดำนัคัเป็นคุณธรรม ทำให้หมู่ให้เจริญ
เป็นสุขดำรงอายุดังนี้ ผู้ที่หวังผลคือความสุข ควรบำรุง
ดำนัคักรรมให้เกิดให้มากขึ้น ธรรมซึ่งเป็นทางให้เกิดความ

ถ้ามีคนนั้น มีมากหลายประเภท แต่จะรวบรวมยกขึ้น
พรรณนาในที่นี้ ๔ ข้อ คือ

๑. ทานี คือความเป็นผู้มีอริยาध्यารอรอบ เชื้อ
เพื่อเผื่อแผ่เจื้อจวนแก่กันตามกำลังของตน อันเป็นทาง
ให้เกิดความสามัคคีประการหนึ่ง ความเป็นคนใจจัด
เห็นยวแน่น เห็นแต่ประโยชน์ของตนฝ่ายเดียว เป็นเหตุ
ทำลายความสามัคคี

๒. ปิยวาจา ความเป็นผู้มีวาจาอ่อนหวานนุ่มนวล
ควรดื่มไว้ในใจ แม้ถึงวาจาจะหยาบคาย แต่เป็นเครื่อง
เตือนใจให้ประพฤติกิ วาจาเช่นนี้ควรดื่มไว้ในใจ อันนี้
เป็นทางให้เกิดความสามัคคีประการหนึ่ง การพูดเสียงดัง
กระทบกระทั่งให้บาดใจ เป็นเหตุทำลายความสามัคคี

๓. อตธจริยา ความประพฤติกิจที่เป็นประโยชน์แก่
กันคือความเป็นผู้โอบอ้อมอารี เห็นเขาได้ทุกข์ยากก็เอาใจ
ช่วย และคอยไต่ถามข่าวคราวทุกข์สุขแห่งกันแดกัน ถึง
ใดที่ควรแก่กำลังก็ช่วยเหลือไม่คิดตาย เห็นสิ่งใดผิดก็ช่วย
ตักเตือน ถ้าความเลื่อมใสจะมีมาถึง ก็ช่วยแก้ไขข้อบกพร่อง
โดยเต็มกำลัง อันเป็นทางให้เกิดความสามัคคีประการ

หนึ่ง ความตายเพิกเฉยต่อผู้ตกอับ หรือกลับซ้ำเติมส่ง
เสริมโทษภัย เป็นเหตุทำลายความสามัคคี

๔ สมนตตตา ความเป็นคนมีตนเสมอไม่ถือตัว
คือเป็นคนมีมารยาทเรียบร้อยไม่หยาบคาย แม้จะมีโอก
สามัคคี และอำนาจคุณคุณวิद्या ความรู้อย่างหนึ่งอย่าง
ใดก็ดี ก็ไม่ดูหมิ่นผู้อื่นว่า เลวทรามกว่าตนเกินไป ประพฤติ
พอเหมาะแก่คุณสมบัติของตน เป็นผู้คงที่ไม่เอียงเพราะ
อคติ ผู้ใดประพฤติดี ก็ชมตามความดี ผู้ใดประพฤติ
ทุจริต ผิดจาก ครอบ ธรรม ก็ว่ากล่าว สั่งสอนตามความผิด
ของผู้นั้น อันเป็นทางให้เกิดความสามัคคีประการหนึ่ง
ความเป็นผู้ถือตัวดูหมิ่นผู้อื่นเกินไป และประพฤติตนเอน
เอียงไม่เที่ยงธรรม เป็นเหตุทำลายความสามัคคี ผู้ที่จะ
บำรุงความสามัคคีให้เจริญได้ ต้องอาศัยตั้งอยู่ในคุณ
ธรรม ๔ ประการ และละเว้นอะธรรมที่ตรงกันข้ามกับคุณ
ธรรมดังพรรณนามา ฉะนั้น

สุชาติสูงสุด สามัคคี ความพร้อมเพรียงของ
หมู่คณะ ให้เกิดความสุข ฉะนั้น ๗๒

ขอทูลขอบุญราศรีที่เจ้าภาพได้บำเพ็ญในครั้ง
 จงเป็นบุญนฤธอำนาจยออิฐวิบุตมบุญผลแต่ นาวาเอก
 ประดิษฐ์ พุดเกษ ณ ดุคดีล้มปราชญ์ ดมด้วยเจตนา
 ปรารภจงทุกประการ เทอญ

พระครูสังฆกิจโสภณ
 วัดเทพศิรินทราวาส

เนมิราชชาดก

พระบรมวงศ์เธอ กรมหลวงชนวรศิริวัฒน์

สมเด็จพระสังฆราชเจ้า

วัดราชบพิธ ทรงแปล

สมเด็จพระโลกนารกศาสตร์ เมื่อเสด็จอยู่ ณ อัมพวนอุทยานแห่งมณฑลเทศาภิบาลกรุงมณฑล ทรงอาศัยมณฑลนครเป็นที่โคจรบิณฑบาตรทรงพระปรารภดีดปาตกรรมท้าวแย้มพระโสมมให้ปรากฏ ครั้นพระบรมเทคนันท์ว่า อสุเรศวรโลกดุมมี เป็นต้น ๆ เอกทิวส์ วันหนึ่งสมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าพร้อมด้วยภิกษุเป็นอันมาก เสด็จจาริกไปในอัมพวันนั้นในเวลาย่ำ ทอดพระเนตรเห็นภูมิประเทศแห่งหนึ่งเป็นรัมนัยสถาน ทรงใคร่จะตรัสบุรพจารย์ของพระองค์จึงทรงแย้มพระโสมม จึงมีพระพหูวาตรว่าดูก่อนอาณนทภูมิประเทศนี้ เราเคย อาศัยอยู่เจริญญาณในกาล เมื่อเราเสวยพระชาติเป็นมณฑลราชา ครั้นเพียง

พระราชาทว่าเพญูกศมมีให้ท่านเป็นต้น ต้นรพกบัง
เกิดในเทพโลก ๑ เทพโลกเต็มไปด้วยเทพเจ้าในรกรปรากฏ
คุดว่างเปล่า ๑ ตทา กาดนหนุเทพเจ้าในดาวดั่งษัฎพิภพ
ประชุมกัน ณ เทวดภาอันมีนามว่าสุธรรมาพรพณนาตรร-
เดริญพระมหาตัตต์เนมิราชเจ้าว่า พระเจ้าเนมิราชเป็นพระ
อาจารย์ของพวกเรา เราทั้งหลายอาศัยพระองค์จึงได้
เสวย ทิพย์ สัมบัติ อัน พระ พุทธ ญาณ จะพึงกำหนดมิได้นี้ ๑
มหาชนตรรเดริญพระมหาตัตต์เจ้า แม้ในมนุษย์โลกคุณ-
กถาแล้วไปราวกระน้ำมีที่บุคคลเทรตลงบนหลังมหาตมฺทร
ณะนี้ ๑

ตมเด็จพระตมมาตมพุทธเจ้า เมื่อจะทรงทำเนอ
ความนั้นให้เป็นชาติ ตรวัดแกกษตังษัจจทรงภาษิตว่า

เมื่อใดพระเนมิราชเจ้าผู้ บัณทิตมมีพระ ประตงค์ ด้วย
กุศล เป็นพระราชาผู้ทรมานราชตัตต์กรให้พ่ายแพ้พระเดชา
นุภาพ ทรงบริจาคมหาทานแก่ชาววิเทหะทงปองอบตฺชน
เมื่อนนบุคคลผู้ฉลาดกีย่อมเกิดขึ้นในโลก ความบังเกิด
ของท่านเหล่านั้นน่าอัศจรรย์หนอ เมื่อพระเนมิบรมกษัตริย์
ทรงบำเพญทานนอญ ก็เกิดพระราชดำริชว่าท่านหรือ

แล้วทรงดูชนภาพหนึ่งอยู่ ภิภษทั้งหลายกราบทูลจึงวอน
เพื่อให้ทรงแต่งตั้ง จึงได้สถาปนา บวรพทุษาคณะที่
แต่งตั้งไว้แล้ว ทรงนำเรื่องเป็นอดีตมา ดังต่อไปนี้ ๗

ในอดีตกาล มีพระราชองค์หนึ่งทรงทรงพระนาม
ว่ามชเทอบรมกษัตริย์ผ่านดมบัติในมิจิตานคร ในแคว้น
วิเทหะ ๗ พระเจ้ามชเทอราชขึ้นทรงเด่นอย่างราชกุมาร
อยู่ ๘๔,๐๐๐ ปี ๗ ครองอุปราชครองไว้ ๘๔,๐๐๐ ปี ๗
เมื่อเดอวยราชเป็นพระราชราชได้ ๘๔,๐๐๐ ปี มีพระ
ราชดำรัสเจ้าพนักงานภาษามาว่า เมื่อใดเจ้าเห็นผม
หงอกในเคียรแห่งเรา เจ้าจงบอกข้าเมื่อนั้น ๗ อุปราชเ
กูปปโก ครั้นกาลต่อมาเจ้าพนักงานภาษามาถึงคราทรง
เครื่องต้นเจริญพระเกศา ได้เห็นเส้นพระศกหงอก จึงกราบ
ทูลบรมกษัตริย์ให้ทรงทราบ ๗ บรมกษัตริย์จึงให้ถอน
พระเกศาหงอกนั้นด้วยพระแท่น ทองคำให้อ่างในพระหัตถ์
ทอดพระเนตรเห็นพระเกศาหงอกก็ทรงพิจารณาเห็นมรณะ
เป็นประหนึ่งความมาของอยู่ที่พระนาค ทรงพระดำริว่า บัดนี้
เป็นกาลจะมรณข จึงพระราชทานบ้านด้วยแก่เจ้าพนักงาน
ภาษามาตา แล้วครัดเรียกพระเชษฐโอรสนามีราชดำรัสว่า

พอจรับครองราชย์สวรรคต บิดาจะบวช พระราชโอรส
กราบทูลถามถึงเหตุที่จะทรงผนวช เมื่อจะตรัสเหตุแก่
พระราชโอรส จึงตรัสว่า

ผมทรงออกบวชเพียรแห่งมิดาเกิดแล้ว^๕ ก็นำความ
หนุ่มไปถวาย เป็นเหตุทศปรากฏ ตมยัน^๕จึงเป็นคราวที่บิดา
จะบวช ๑ ครนตรัสดังนี้แล้วก็อภิเษกพระราชโอรสใน
ราชสมบัติ แล้วพระราชทานพระโอรสว่า แม้มันเธอเห็น
ผมทรงออก^๕เร้น^๕ ก็จำต้องผนวช ตรัสดังนี้แล้ว เด็ด^๕จ
ออกจากพระนครทรงผนวชเป็นฤๅ เจริญพรหมวิหาร ๔
ตลอด ๘๔,๐๐๐ ปี พอสิ้นพระชนม์ก็บังเกิดในพรหมโลก ๑
แม้พระราชโอรสของพระมขเทวราชาก็ทรงผนวชโดยอบาย
หนุ่มพรหมโลกเป็นที่ไป^๕ในเบื้องหน้า ๑ บรมกษัตริย์ผู้เป็น
พระราชโอรสของพระราชาเป็นลำดับมาคณนาได้ ๘๔,๐๐๐
องค์ หย่อน ๒ องค์ ได้ทอดพระเนตรเห็นเส้นพระเกศา
ทรงออกบวชพระเคียรแล้วทรงผนวชในอัมพวันอุทยาน^๕นี้ เจริญ
พรหมวิหาร ๔ เบื้องหน้า แต่^๕สิ้นพระชนมายุก็บังเกิดใน
พรหมโลกทั้งนั้น ๑

บรรดากษัตริย์เหล่านั้น

บรมกษัตริย์มีพระนาม

—

เพราะฉะนั้นเราจักขนานนามว่า เนมิกุมาร ๖ พระบรม
 โพรตัตวเนมิราชกุมาร^๕นั้นเป็นผู้ทรงยินดีในการบำเพ็ญทาน
 รักษาดีและอุโบสถกรรม จำเดิมแต่ยังทรงพระเยาว์ ๖
 ลำดับนั้นพระราชผู้พระชนกของเนมิมหาสัตว์ ทอดพระ-
 เนตรเห็นเด่นพระศกบนพระเศียร หงอกก พระราชทานบ้าน
 ด้วยแก่เจ้าพนักงานภูษามาตา แล้วมอบสิทธิราชสมบัติให้
 พระราโอรสอันมีพระนามว่าเนมิราชกุมารให้ปกครอง แล้ว
 ทรงผนวชในอัมพวันอุทยาน^๕นั้นเอง ก็มีพรหมโลกเป็นที่
 ไปในเบื้องหน้าโดยนัยหนหลัง

เนมิราชา ปณ ฝ่ายพระเนมิราชเจ้าโปรดให้สร้าง
 ศาลาทาน ๕ แห่ง คือริมประตูพระนคร ๔ แห่ง ท่ามกลาง
 พระนคร ๑ แห่ง ยังมหาทานให้เป็นไปด้วยความเป็นผู้มี
 พระอริยาศัยในทาน ๖ พระราชทานทรัพย์ ๑๐๐,๐๐๐ ที่
 ศาลาทานแห่งหนึ่ง ๖ ทรงบริจาคทรัพย์วันละ ๕๐๐,๐๐๐
 กหาปณะทุกวัน ๖ ทรงรักษาเบญจศีลอยู่เป็นนิตย์, ตมา-
 ทานอุโบสถทุกวันนี้ก็ ๖ ชักชวนมหาชนในการบำเพ็ญบุญ
 มีให้ทานเป็นต้น แสดงธรรมสอนประชุมชน ให้ทราบ
 ทางสวรรค์ ๖ ความให้กถวันรก ๖ ประชุมชนตั้งอยู่ใน

พรหมจรรย์อย่างไหนจะมีผลานิสงส์มาก ดังนี้ ฯ

โส กิร ได้ยินว่าพระเนมิราชาบรมโพธิสัตว์เจ้า-
ทรงสมาทานอุโบสถศีลในวันอุโบสถที่ ๑๕ ทรงเปิดองราชา-
ภรณ์ท่งปวง บรรทมบนพระยรมัตรี ห้างดงคันทรารมณั-
บรรทมหลับตลอด ๒ ยาม บันทมนั้นในปัจฉิมยาม ทรงคุ-
บัดตั้งกัษัตริย์ จินตนาการว่า เราให้ทานไม่มีปริมาณ
แก่ประชุมนชนแตรรักษาศีล ผลานิสงส์แห่งทานบริจาคหรือ
แห่งพรหมจรรย์มีผลมากหนอ ทรงพระดำริระหนักไม่ทรง
สามารถจะกำหนดคัตถังชาของพระองค์ได้ ฯ

ขณะนั้น พิกพแห่งสักกีนทรวเทวราชก็แสดงอาการ
เรวร้อน ฯ ท้าวเทวศรทรงอาวชันนาการเหตุนั้น ก็ทอด
นัยนาเห็นมหาสัตว์เจ้านทรงปรีวิคคอย่างนั้น จึงคิดว่า
เราจักตัดความฉันทะแห่งเธอ จึงเสด็จมาโดยพัตน์แต่
องค์เดียว ทำงถวราชนิเวศน์ให้มีรังสิโยภาศเป็นอันเดียว
เข้าไปสู่ห้องบนทมอันมีตรี แล้วก็มีสติอยู่ ณ นภาภาศ
พยากรณ์แก่ปัญหาที่พระเนมิราชาตรัสถาม ฯ

เมื่อสมเด็จพระชินสีห์ทรงประกาศเนอความนั้นจึง
ตรัสว่า

มชวานเทพกษัตริย์หัดดีเนตรทรงทราบพระดำริแห่ง
 พระเนมิบรมกษัตริย์จึงยังความมืดให้จืดหายไป รัศมีให้
 ปรากฏแล้ว พระมนุชินทรเนมิราชมีพระโสมชาติอันสูงชัน
 ด้วยความเกรง ได้ครัดกะวาศวาทเจ้าว่า ท่านเป็นเทวดา
 หรือคนธรรมดาหรือดึกะบริบท รัศมีของท่านเช่นนั้น
 ข้าพเจ้ายังไม่เคยเห็นแต่ไม่เคยได้สดับมาแล้ว ขอท่านจง
 แจ้งตัวท่านแก่ข้าพเจ้า อย่าง ซึ่งข้าพเจ้าจะฟังทราบได้
 วาสนิทรเทพ ทรงทราบการที่พระเนมิราชมีพระโสม ชาติ
 สูงชันด้วยความเกรงได้ครัดตอบท้าวเธอว่า หม่อมฉันเป็น
 ดึกะนิทรเทพมาสู่สำนักพระองค์ท่าน พระองค์ผู้เป็นอิศสร
 แห่งประชาชน พระองค์อย่าสงสัยของกตเวกร ครัดถาม
 ปัญหาที่ด้องพระประสงค์เกิด พระเนมิราชได้โอกาสฉะนั้น
 แล้ว จึงได้ครัดถามวาทบริบทว่า ข้าแต่เทวราชผู้เป็น
 อิศสรแห่งปวงภูต หม่อมฉันทูลถามพระองค์ท่าน ท่าน
 หรือพรหมจรรย์อย่างไหนมีผลานิสงค์มากอมรินทรเทพเจ้า
 อันนรเทพเนมิราชครัดถามดังนี้ พระองค์ทรงทราบวิบาก
 แห่งพรหมจรรย์ จึงครัดพยากรณ์แก่บรมกษัตริย์ผู้ยังหา
 ทราบไม่ว่า บุคคลย่อมบังเกิดในชาติยศกุตเพราะการประ-

พฤติพรหมจรรย์ต่ำช้า บุคคลได้เป็นเทพเจ้าเพราะประพฤติ
พรหมจรรย์ปานกลาง บุคคลย่อมหมดจดพิเศษเพราะ
ประพฤติพรหมจรรย์สูงสุด หมู่พรหมเหล่านั้นอื่นใด ๆ จะ
พึงได้เป็นด้วยประกอบการวิงวอนง่าย ๆ หากไม่ ต้องเป็นผู้
ไม่มียะเรณ บำเพ็ญตบธรรมจึงจะได้บังเกิดในหมู่พรหมฯ

อธิบายคำว่า หินพรหมจรรย์ มัชฌิมพรหมจรรย์
และอศตมพรหมจรรย์ ฯ ในถกคติด้วยโดยมาก คัดเพียง
เมถุนวิรัต ชื่อว่าพรหมจรรย์อย่างต่ำ ผู้บำเพ็ญย่อมเกิด
ในขัตติยสกุลด้วยพรหมจรรย์อย่างต่ำนั้น ฯ การได้อุปจาร
ณาน ชื่อว่าพรหมจรรย์อย่างกลางผู้บำเพ็ญย่อมเกิดใน
เทวโลกด้วยพรหมจรรย์อย่างกลางนั้น ฯ การให้สัตมาบัติ
๘ เกิด ชื่อว่าพรหมจรรย์อย่างสูงสุดผู้บำเพ็ญย่อมเกิดใน
พรหมโลกด้วยพรหมจรรย์อย่างสูงสุดนั้น ฯ ชนภายนอก
พระพุทธานักถาว่าอศตมพรหมจรรย์นั้นว่านิพพาน ฯ ก็
ในพระพุทธานักถา เมื่อภิกษุผู้มีศีลบริสุทธิ บรรารณาเทพ
นิยายอันใดอันหนึ่ง พรหมจรรย์ของเธอชื่อว่าต่ำเพราะ
เจตนาต่ำ เธอย่อมเกิดในเทวโลกตามผลที่เธอบรรารณา
การที่ภิกษุผู้มีศีลบริสุทธิยังสัตมาบัติ ๘ ให้เกิด ชื่อว่ามัชฌิม

พรหมจรรย์ เขื่อย่อมเกิดในพรหมโลกด้วยมัชฌิมพรหม-
จรรย์นั้น ๆ การที่ภิกษุผู้มั่งคั่ง บริบูรณ์ด้วยวิบัติสหาย ยัง
อรหัตตมรรคให้เกิดขึ้นว่าอุดมพรหมจรรย์ เขื่อย่อมหมด
จดพิเศษด้วยอุดมพรหมจรรย์นั้น ๆ

องค์อมรินทร์เจ้าตรัสพิจารณาว่า การอยู่พรหมจรรย์
เป็นคุณมีผลมากกว่าพันเท่า พันเท่าแถมเท่าว่าการ
บริจาคทาน ด้วยประการฉะนี้ ๆ ครั้นทรงดำแดงความ
ที่พรหมจริยवादเป็นคุณมีผลมากกว่าคาถาแมนธวัช บัดนี้
จะทรงแต่งตั้งพระราชาทรงหลายในอดีตสมัยผู้บริจาคมหาทาน
ไม่ถ้ามารดจะก้าวล่วงกามาพรไปได้ จึงตรัสว่า

พระราชานี้ คือ พระทศปราช พระดำครราช
พระเตจราช พระภุชคินราช พระภักคิรราช พระอุดีน
นรราช พระอัครกราช พระอรรคราช พระปฤทธนราช
และภษัตริย์เหล่านี้ กับพราหมณ์มากหลาย บชายัญ
เป็นอันมาก ก็ไม่ล่วงพันความเป็นคือ อันตะโลกนไป ๆ
ดมด้วยพระพุทธานิศา

เหล่านี้บุคคลไม่มีเพื่อนต้อง อยู่ผู้เดียวย่อมไม่รรมย์
แต่ไม่ได้มีเกิดแต่ใจอก แม้บุคคลเหล่านี้จะมีโลกสมบัติ

เดิมอดด้วยทิพสัมผัส ขององค์อมรินทร์ ถึงกระนั้นบุคคล
เหล่านั้นก็ถือว่าเป็นคนเขี้ยวใจ เพราะได้ความดูชวาคัย
ผู้อื่น ดังนี้ ฯ

องค์มโหฬารเทวราชทรงแต่งตั้งความที่ผลแห่งพรหม-
จรรย์เป็นของใหญ่กว่าผลแห่งทานอย่างนั้นแล้ว บดินจะทรง
แต่งตั้งคาบสมุทรกัณฑ์แห่งผู้ตายด้วยพรหมจริยาวัตร บัง
เกิดในพรหมโลกจึงตรัสว่า

ฤษีเหล่านั้นหาการียะมีตปรรณ ได้กล่าวดวงภาษามา
พจรภาพแล้วโดยแท้ คือฤษี ๗ รูป ผู้พินของกัน อันชื่อว่า
ยามหนฤษี โฉมยาศฤษี มโนหฺวฤษี ตมฺหฺวฤษี มาฆฤษี
ภรตฤษี และภาดปรักษิตฤษี (กับอีก ๔ รูปคือ) ชังคีรต
ฤษี กัสตปฤษี กัสตัจฉฤษี และอนันตฤษี ฯ (รวม ๓๑ รูป
ด้วยกันทั้งหมด)

เมื่อตักกเทวราชทรงพรรณานาคความที่แห่งพรหมจริยา
วัตรเป็นคุณมีผลานิสงส์มาก ด้วยสามารถแห่งอันได้ทรง
สดับมาก่อนอย่างนั้นแล้ว บดินจะทรงนำเรื่องที่เคยทรง
ทราบด้วยพระองค์เองมา จึงตรัสว่า

แม่น้ำซอธกามอยู่เบของอุครทิศแห่ง หิมวันต ประเทศ ฯ

เป็นแม่นำดักขามยาก ภัยจนบรรพต มีพรรณประหนึ่ง
ไฟที่ไหม้ไม่อัชฌาตยอยู่ตลอดกาลทั้งปวง พันทกเขา
หนมตณกฤษณางองงาม มีเขาอันนอก งองงามไปด้วย
พรรณพฤกษ แต่ก่อนมาอยู่ทางหาดเยกาแก้ว ๓๐,๐๐๐
รูป อาศัยอยู่ในภูมิประเทศนั้น หม่อมฉันผู้เป็นพระราช
บารุงอยู่เหตุนั้นในครั้งนั้น เป็นผู้ประเสริฐด้วยการ
บำเพ็ญทานหม่อมฉันนั้นก็รู้กตเวทิตาเห็น ผู้ปฏิบัติวัตร
จริยาไม่มีวัตรอื่นยิ่งกว่าด้วยความดำริรวมและด้วยความฝึก
ผู้ละหม่อมฉันประพฤติกุศลด้วยจิตใจตั้งมั่น หม่อมฉัน
หมัดการนักพรตผู้มั่งคั่ง หรือไม่มีชาติกตเวทิตาผู้ปฏิบัติตรง
เป็นนิตยกาล เหตุว่าสัตว์ทั้งปวงตั้งอยู่ในธรรมกตกรนรก
เบองคำ สัตว์ทั้งปวงย่อมหมดจิตพิเศษเพราะประพฤติกุศล
ธรรมสูงส่ง ๆ

อธิบายความแห่งคาถาเหล่านี้ ๆ ในอดีตกาลมีแม่
นางชื่อว่าตำมร้างสุวรรณบรรพตทั้ง ๒ ในหิมวันตประเทศ
ด้านอุดรทิศ เป็นแม่นำดักขามยากมีเรือเป็นต้นขาม
ยาก ๆ เพราะว่าแม่นานหนาได้ถึง แม่เพียงแต่แฉวนก
ยุงตกในแม่นานนั้นก็ไม่ได้ยอยู่ จมตงถึงพนเพราะน้ำได้ ๆ

ด้วยเหตุนี้แม่น้ำจึงชื่อว่า สีทา ๆ ก็กัญจนบรรพตเหตุนั้น
 กัดฝั่งแห่งแม่น้ำนั้นมพรรตจนเพื่องใหม่ไม้้อดว่างอยู่
 ทุกเมื่อ ๆ ภูมิภาคนั้นฝั่งแห่งแม่น้ำนั้นมคณนางอองาม
 มกคณหอม ๆ ภูเขาเหตุนั้นในทนมพนทั้งอองามไปด้วย
 ห่มไม้ คือปกคลุมไปด้วยพฤษชาติทรงดอกแฉะผล ๆ
 มีนักพรตนับด้วยหมื่นอาศัยอยู่ในภูมิภาคนั้น ร่มเย็น
 ทาน เหตุนั้นจึงได้อภิญา ๕ ตมาบัติ ๘ ๆ ถึงภิกษา-
 จารเวลาบางพวกไปอุดรกรู ๆ บางพวกนำผลชมพู่
 ใหญ่มา ๆ บางพวกนำผลอันมีรสหวานในหิมวันต
 ประเทศมาเคี้ยวกิน ๆ บางพวกไปเล่นครั้น ๆ ในพน
 ชมพู่ทั่ว ๆ แม้ท่านผู้หนึ่งอันค้นหาในรศครอบงาย้อม
 ไม่มี ๆ ท่านเหตุนั้นยังกาลเวลาให้ล่วงไปด้วยความช้า
 ในณาน ๆ ตทา เอโก ตาปโส ครั้นนั้นมาตบตรบหนึ่ง
 มาสู่เมืองพาราณสีโดยอากาศ นุ่งห่มเรียบร้อยเทียวเพื่อ
 บิณฑบาตถึงประตูเรือนแห่งปโรหิตผู้หนึ่ง ๆ ปโรหิตนั้น
 เต็มใจในความสงบของท่านนำมาสู่ที่อยู่ของตนให้บริโภค
 แล้ว ปฏิบัติสัณวันเล็กน้อย ครั้นความวิสดาสะเกิดขึ้นจึง
 ถามว่า ผู้เป็นเจ้าอยู่ที่ไหน ๆ ท่านตอบว่าอยู่ในที่โน้น ๆ

ปุโรหิตจึงถามต่อไปว่าผู้เป็นเจ้าของอยู่ในที่นั้นรูปเดียว หรือ
 รูปอื่นก็มีอยู่ ๑ ท่านตอบว่า พุทธะไร ฤษัณับด้วยหมื่น
 รูปอยู่ในที่นั้นถ้วนแต่ไคยภิญญา ๕ ตมาบัติ ๘ ๑ ปุโรหิต
 ได้ฟัง คุณสมบัติ ของฤษัณห์เหล่านั้นจากตามตรูปนั้นจิตก็หม่อม
 ไปในบรรพชา ๑ จึงถามตามคั่นว่า ผู้เป็นเจ้าของจักพา
 ข้าพเจ้าไปในที่นั้นแล้วบวชให้ได้หรือ ๑ ท่านตอบว่า เธอ
 เป็นราชบุรุษ อาตมะไม่อาจให้เธอบวช ๑ ปุโรหิตจึง
 กล่าวว่ ถ้าเช่นนั้นขอข้าพเจ้าจะทูลดาพระราชา พรุ่งนี้
 ผู้เป็นเจ้าของมาที่นี้ ๑ ตามคั่นรับคำ ๑ ฝ่ายปุโรหิตบริโภค
 อาหารเช้าแล้วเข้าเฝ้าพระราชาพาราณ ดักรบาททูลว่า ข้า-
 พระบาทปรารภจะบวช ๑ พระราชาตรัสถามว่า ท่าน
 อาจารย์จะบวชด้วยเหตุไร ๑ ปุโรหิตกราบทูลว่า ด้วย
 เห็นโทษในกมะทั้งหลายเห็นอาณิสต์ในเนกขัมม ๑ พระ-
 ราชาทรงอนุญาตว่า ถ้าเช่นนั้นอาจารย์จงบวช ๑ แล้วมา
 หาเราบ้าง ๑ ปุโรหิตรับพระโองการแล้วถวายบังคม
 พระราชากลับสู่เรือนของตนพราดอนบตรภรรยา มอบ
 สมบัติทั้งปวง ถือบรรพชิตบริวารเพื่อตนนั่งคอยตามค
 มา ๑ ฝ่ายตามคมาโดยนภาภาคเข้าสู่ภายในพระนครเข้า

ผู้เคหสถานแห่งปุโรหิตนั้น ปุโรหิตนั้นองค์คาตตามคั่นโดย
 เคารพแล้วแจ้งว่า ข้าพเจ้าจะพึงปฏิบัติอย่างไร ฯ ตามคั่น
 นำปุโรหิตนั้นไปนอกเมือง จับมือนำไปที่อยู่ของ ตนด้วย
 อานาฬารของตนให้วธรแล้ว อีกวันหนึ่งให้พราหมณผู้
 บรรพชิตนั้นมายังอยู่ในที่นั้น นำภัตตาหารมาให้บริโภค
 แล้วบอกกถาธรรมปริกรรม ฯ ตามคั่นที่บวชใหม่นั้นยังอภิญา
 แดงมาแต่ให้เกิดโดยวันดังวงไปเล็กน้อยก็เที่ยววิธินาตามา
 ฉนั้นได้เอง ฯ ครั้นอุปปราศรัยตามคั่นคิดว่า เราได้ถวาย
 ปฏิญาเพื่อไปเฝ้าพระเจ้าพาราณสี เราจะไปเฝ้าตาม
 ปฏิญาไว้ จึงให้ตามคั่นทั้งหลายไปสู่เมืองพาราณสีโดย
 นภาภาคเที่ยววิธินาตามาถึงพระราชทวาร ฯ พระเจ้า-
 พาราณสีทอดพระเนตรเห็นฤษัณห์ทรงจำได้นิมิตให้เข้าไป
 สู่พระราชนิเวศน์ทรงทำสักการะ แล้วตรัสถามว่า ผู้เป็น
 เจ้าอยู่ที่ไหน ฯ ฤษัณห์ทูลตอบว่า อาตมาอยู่ใกล้ฝั่ง
 แม่น้ำสาทา อันอยู่ในรวางกัญจนภูผาในหิมวันตประเทศด้าน
 อุตตริทิศ ฯ พระราชาตรัสถามว่า ท่านอยู่ในที่นั้นรูปเดียว
 หรือตามคั่นเหล่าอันมีในที่นั้นด้วย ฯ ฤษัณห์ทูลว่า พระองค์
 ตรัสอะไร ตามคั่นนับด้วยหมื่นรูปอยู่ในที่นั้น ท่านเหล่านั้น

นักสิทธิหมื่นรูปมาในทันที ๑ ฤษัณรับพระราชดำรัสกลับไป
 รุ่งขึ้นในเวลาอีกสามวันแจ้งแก่กันพรตทั้งหลายว่า พระเจ้า
 กรุงพาราณสีทรงใคร่จะถวายการศึกษาแก่ท่านทั้งหลาย เด็ดจ
 มาประทับอยู่ตามฝั่งลำธารที่พระองค์อาราธนาท่านทั้งหลาย
 ขอสมาสน์ไปอยู่ด้วยพระองค์เพื่อจะถวายการศึกษาเพื่ออนุเคราะห์พระ-
 องค์ ๑ นักธรรมเหล่านั้นรับคำจึงมาโดยอัมพรวิถิตถึงในที่
 ใกล้ลำธาร ๑ ถ้าบัดนั้นบรมชคิยาธิบดีเสด็จขึ้นรับฤษั
 เหล่านั้น แล้วอาราธนาให้เข้าไปในค่ายหลวง ให้หนึ่ง ณ
 อาสน์ที่ตกแต่งไว้แล้ว ยังคณะฤษัให้อิ่มหนำด้วยอาหาร
 ประณีต ทรงเลื่อมใสในอิริยาบถแห่งฤษัเหล่านั้นจึง
 นิมนต์ในวันพรุ่งนี้อีก ทรงบริจาตกทานแก่ดาบศหมื่นรูป
 โดยออบานัน ๑ และกักรณเมื่อทรงบริจาตกไปโปรดให้สร้าง
 เมืองในประเทศนั้นและให้ทำกสิกรรม ๑

ก็พระเจ้ากรุงพาราณสีในกาลนั้น มีใช้ผู้อื่น คือ
 หม่อมฉันนั่นเอง ๑ หม่อมฉันเป็นผู้ประเสริฐด้วยทานใน
 ครองนั้น เพราะถ้าครองนั้นหม่อมฉันเป็นผู้ประเสริฐด้วย
 ทานโดยแท้ คือได้บริจาตกมหาทานนั้น ก็หาสามารถจะก้าว
 เปิดโลกนี้เกิดในพรหมโลกไม่ ๑ ก็แต่พวกมนุษย์ไพร่ทง

ปวงบริโลกทานที่หม่อมฉันบริจาค ก้าวล่วงกามาพจรภพ
 บังเกิดในพรหมภพ ฯ ก็พรหมจรรย์ว่าดีเป็นคุณธรรมมี
 ผลานิสงค์มากอย่างใด ขอพระองค์ทรงทราบอย่างนั้น
 ด้วยอุทาหรณ์ที่แสดงมาแล้วนี้ ฯ องค์ว่าดีนิทรเทวราช
 ประกาศ ความ ที่พระองค์ เป็นผู้ ประเสริฐ ด้วย ทาน อย่าง
 แล้ว ประกาศคุณธรรมแห่งฤษีเหล่านั้นด้วยบาท ๓ แห่ง
 คากานอกจากที่ทรงแสดงแล้วดังต่อไปนี้ ฯ ฤษีเหล่านั้น
 ประพฤติ วัตรดีมาทานอันอุดมเนื่องนิศัยด้วยคุณธรรมนั้นคือ
 ความดำรวมได้แก่ศีล ความฝึกได้แก่นิทรย์ ๖ มี-
 กายนิศัยเป็นต้น ละหู่คณะเป็นผู้เดียวอยู่ประพฤติ
 มีจิตตั้งมั่นด้วยอุปจารต์มารีอุปปนาถมารี หม่อมฉัน
 บำรุงฤษีผู้มีความเห็นปานดังนี้ ฯ ฤษีทั้งหลายรูปหม่อมฉัน
 มิได้เลือกแต่ดีกรปหนึ่งซึ่งดำเนินตรง เพราะไม่มีศกกาย
 เป็นต้น โดยชาติดีมีชาติดำหรือสมบุรณ์ด้วยชาติ เป็น
 ผู้เลื่อมใสในคุณสมบัติของท่านเหล่านั้นมีดี การท่านเหล่า
 นั้นทั้งหมดตลอดกาลเป็นนิศัย ฯ เหตุว่าชนหรือว่าสัตว์
 ทั้งหลาย เหล่านี้ มีกรรม เป็น เสาพันธ์ มีกรรม เป็น ทอภัย
 ดีดังที่ปวงคงอยู่ในธรรมกัตถกนรกเบองตา ดีดังที่ปวง

ย่อมหมดจดพิเศษเพราะประพฤติกิรรมอันอุดม ด้วยประ-
การณ^๕ ๑

แต่ก็ครนองค์ด้หัตถ์นัยน์จอมดวง ตรัส^๕ อย่าง^๕ นั้ แล้ว
โอวาทพระเจ้าเนมิราชผู้ผ่านมิติดานครนั้นว่า พรหมจริย-
वादเป็นธรรมมีผลใหญ่กว่าทานโดยแท้ ถึงอย่าง^๕ นั้นธรรม
ทั้ง^๕ ๒ คือทานและพรหมจรรย์นั้นเป็นมหาปรีดีวิตก^๕ ก็ เพราะ
ฉะนั้นพระองค์จึงไม่ปรมาทในธรรมทั้ง^๕ ๒ จงทรงบริจาค
ทาน และจงรักษาคัด^๕ ตรัส^๕ ฉะนั้นแล้วกลับไปสู่เทพสถานของ
พระองค์ ๑

(เมื่อสมเด็จพระผู้มีพระภาคจะทรงประกาศข้อความ
นั้นจึงตรัสว่า องค์มชวานธรมัคเทวราชตรัส^๕ อย่าง^๕ นั้ แล้ว
อนุศาสน์พระเจ้าผู้ผ่านแคว้นอิเทหวิรูแล้ว^๕ หลีกไปสู่หมู่
เทพยดาผู้อยู่ในสวรรค์ ๑)

ลำดับนั้นหมู่เทพยดาได้ทูลองค์มชวานธว่า พระองค์
ไม่ปรากฏเสด็จไปไหนหนอ เทวราชตรัส^๕ ตอบว่า ความ
กังขาอันหนึ่งเกิดขึ้นแก่พระเจ้าเนมิบรมกษัตริย์ ข้าจึงไป
กล่าวบัญชาทำให้เธอหายกังขาแล้วกลับมา ๑ ครน^๕ ตรัส^๕
อย่าง^๕ นั้ แล้ว ตรัส^๕ เห็น^๕ นอก^๕ เพื่อภาษิตว่า

ก่อนผู้เจริญทั้งหลาย ท่านทั้งหลายมาประชุมใน
ที่เพียงไรจึงดับคุณที่ควรพรรณนาทั้งสูงทั้งต่ำเป็นอันมาก
ของมนุษย์ทั้งหลายผู้ประกอบด้วยกรรม อันข้าจะ
พรรณนา เช่นพระเจ้าเนมิภษัตริย์เป็นบัณฑิตทรงต้อง
ประสูติด้วยกฤดาสู พระองค์เป็นราชาของชาวอิเทรฐ
ทั้งหมด ทรงทราบมาบังจามีตรพระราชทานไทยธรรมเมื่อ
พระองค์ทรงบริจาตกานนั้น เกิดพระดำริขึ้นว่า ท่านหรือ
พรหมจรรย์อย่างไหนดีมีผลานิสงส์มาก ฯ

องค์โกธีย์เทวราชาแสดงคุณธรรมแห่งพระราชา
ให้เลื่อมด้วยประการดังนี้ ฯ

หมู่อมรเทพได้ฟังท้าวเธอตรัสดังนั้นก็ใคร่จะเห็นพระ
เจ้าเนมิราชจึงทูลว่า ข้าแต่มหาเทวราช พระเจ้าเนมิ
บรมภษัตริย์เป็นพระอาจารย์ของข้าพเจ้า ฯ ตั้งอยู่ในพระ
โอวาทของพระองค์จึงได้ทักขณมิตินี้ ข้าพเจ้าอยาก
เห็นพระองค์ ขอองค์มหาเทวราชเชิญเสด็จพระองค์มา ฯ

องค์ดักกาดหัตถเนตร ทรงรับคำ จึงมีเทวบัญชา
มาดัดเทพดาเห็นว่า ท่านจงเทียมเวรยันตรถไปกรุงมิถิลา

เจริญเสด็จพระเจ้าเนมิราชขึ้นทักขยานนำเสด็จมาทอดถาน
 น ๑ มาตตเทพบุตรรับเทพโองการเทยมราชรถขับไป ๑
 ก็เมื่อท้าวตักกะมีเทพด้าวอยู่กับหมู่เทพดาตรีธ เรียกว่าตัก
 เทพด้าวมาตรีธตั้งกิจนั้น และเมื่อมาตตเทพบุตรเทยม
 เวรยันตรารถ ถ่วงไป ๑ เดือนโดยกำหนดคนับวันในมนุษย์ ๑
 เมื่อพระเจ้าเนมิราชทรงรักษาศุโธสถกัตต์ในวันเพ็ญเบ็ญตัก
 ษณฺฐะของปาวจันทิกะวันออกประทับนั่งอยู่ในพระ ตำหนัก
 อันคณะอมาศัยแวดล้อมเป็นราชบริพารทรงมัจจุเวรณกัตต์
 อยู่เวรยันคเทพรถนั้นปรากฏพร้อมกับ จันทรมณฑล อันขึ้น
 แด่ปาวจันโลกธาตุ ๑ รนทั้งหลายนินอาหารเย็นแล้ววงท
 ประตุเรือนของคน ๆ พดกันถึงถ้อยคำอันให้เกิดความส
 ักพดกันว่า วันนั้นพระจันทรชน ๒ ดวง ๑ ถ้าคัมภีรเทพรถ
 นั้นก็ได้ปรากฏแก่ประชุมชนผู้ยังตั้งถนทนกันอยู่ ๑ มหาชน
 กล่าวว่ นั่นไม่ใช่พระจันทร รณะ ในเมื่อเวรยันตรรถ
 เทยม ดินรพ นับด้วย พันมีมาตตเทพบุตรขับปรากฏ แล้วใน
 ฐานะนั้น จึงคิดกันว่าทักขยานนั้นมาเพื่อใครหนอ ดังความ
 เห็นว่าไม่ใช่มาเพื่อใครอื่นพระราชของพวกเราเป็นธรรมก
 ราช องค์ศักดิ์ดิ้นยนี้เทวราชจะลงมาเพื่อพระราชนันน

เอง เทพยรณก็ตั้งมควรแก่ราชาของพวกเราแต่เห็นฉนั้น
แต่ก็ยืนดีว่าแรง ก็ดำวว่า

เกิดพิศวงชนพองขึ้นในโลก ทิพยรณปรากฏแต่พระ
เจ้าวิเทหรัฐประธานาณผู้มีพระเกียรติ ฯ

ก็ในเมื่อมหาชนถ้าวกันอย่างนี้ มาตต์เทพบุตรมา
โดยเร็วถัดมรจอดภาคหลังที่ยรณพระดีหมัษร ทำการ
จัดแจงให้เสด็จขึ้นได้ เจริญพระเจ้าเนมิราชเพื่อต้องการให้
เสด็จขึ้นทรง ฯ

เมื่อสมเด็จพระทศพลญาณจะทรงประกาศข้อความ
นั้นจึงทรงภาษิตว่า

มาตต์เทพบุตรก็ผู้เทวบุตรมีมหิทธิชัยเจริญเสด็จพระ-
ราชาผู้ทรงส่งเคราะห์ชาวเมืองมิลิตา ด้วยดังคหวัคฤ &
ผู้เป็นอธิศราราชในวิเทหรัฐด้วยวาทว่า ข้าแต่พระราช
ผู้ประเสริฐ ผู้นราธิบดีในทิศของพระองค์เสด็จมาขึ้นตั้งทิพย-
รณ เทพยดาทั้งหลายชาวดาวคังถ์พร้อมด้วยอินทรา
จิราชเจ้าสรวยขึ้นไครจะเห็นพระองค์ เพราะว่าเทพเจ้า
ทั้งหลายระลึกถึงพระองค์ ประชุมคอยเฝ้าอยู่ในเทพสภา
อันมีนามว่าธรรม ฯ

พระเจ้าเนมิบรมกษัตริย์ได้ทรงศรัทธาคำนัน จึงทรง
 ราพึงว่า เราจักได้เห็นเทวโลกซึ่งยังไม่เคยเห็น มาดล-
 เทวบุตรทำความสงสัยเคราะห์แก่เราๆ จักไป ทรงราพึงฉะ
 แฉว จึงตรัสเรียกนางข้างในและมหาชนมาตรัสว่า เรา
 จักไปไม่นาน ท่านทั้งหลายจงทำบุญมีทานเป็นต้นด้วย
 ความไม่ประมาทเถิด ครั้นฉะฉวแล้วได้ครั้นผู้ทักขยร ๑

เมื่อสมเด็จพระโลกนาถเจ้าจะทรงประกาศข้อความ
 นั้น จึงทรงภาษิตว่า

แต่นั้น พระราชามีภิกษุภิกษุภิกษุพระบรมช ค่อนแต่จัก
 ดูกจากราชธานีขึ้นสู่เวียงนคทักขยร มาดลเทพดรรถได้
 ทูลถามพระองค์ผู้ขึ้นสู่ทักขยรว่า ข้าแต่พระราชาผู้ประ-
 เจริญผู้ศักดิ์สิทธิ์ ทางไปสถานที่อยู่ของเหล่าดีด้วยผู้ทำบาป
 ทาง ๑ ทางไปสถานที่อยู่ของเหล่าดีด้วยผู้ทำบุญทาน ๑ จะ
 ไปโปรดให้ข้าพเจ้าไปเสด็จไปทางไหน ๑

ถ้าคัมภีร์พระราชาทรงดำริว่า สถานทั้ง ๒ เรายัง
 ไม่เคยเห็นเราจะดูทั้ง ๒ สถาน จึงตรัสว่า

ดูก่อนมาดลเทพดรรถ ท่านจงนำเราไปโดยทาง
 ทั้ง ๒ คือ ทางไปที่อยู่เหล่าชนทำบาป ทางไปที่อยู่เหล่า
 ชนทำบุญ ๑

ถ้าฉันนั้นมาดลเทพบุตรจึงทูลว่า ข้าพเจ้าไม่อาจจะ
แสดงสถานทั้ง ๒ ในขณะเดียวกัน จึงได้ทูลถามพระองค์
เมื่อจะทูลถามจึงกล่าวว่

ทาง ๑ ไปสถานที่อยู่ของเหล่าชนทำบาป ทาง ๑
ไปสถานที่อยู่ของเหล่าชนทำบุญ ข้าพระเจ้าจะนำเสด็จไป
ทางไหนก่อนพระเจ้าคะ ฯ

ถ้าฉันนั้นพระเจ้าเนมิราชทรงจินตนากรว่า เราจะ
ไปเทวโลกแน่แต่เราจะคนรูก่อน จึงตรัสว่า

เราจะคนรูก่อนเป็นที่อยู่แห่งเหล่าสัตว์มีกรรมเป็น-
บาป สถานที่อยู่แห่งเหล่าสัตว์มีกรรมหยาบร้ายกาจ และ
คติแห่งเหล่าชนผู้มีศีลอันโทษประทุษร้ายแล้ว คือผู้ทำบาป
ด้วยอำนาจอกุศลกรรมบถ ๑๐ ก่อน ฯ

ถ้าฉันนั้นมาดลเทพธำรงจึงแสดงแม่น้ำชอเวตรฉนแต่
พระราชา ก่อน ฯ

สมเด็จพระสัมพุทธเจ้าเมื่อทรง ประกาศ ข้อความนั้น
จึงตรัสว่า

มา ดล เทพ ธำร ถิ์ แสดง แม่น้ำ เวตร ฉน ซึ่ง ข้าม ยาก
เกิดอนภตาดด้วยภยันตรายอนเก ประกอบพร้อมด้วยโทษ

อันเจ็บแสบเคียดร้อนอุปมาด้วยเปลวเพลิงแต่พระเจ้าเนมิ-
บรมกษัตริย์ ฯ

อธิบายความแห่งคาถา^๕ ฯ มาตถ์เทพบุตรได้ดัดบั-
รารคำรัดแห่งพระเจ้าเนมิขัตติยาธิบดี จึงขับเวรยันตรณมี
หน้าระเพาะนิรยาบาย แดงดงแม่น้ำเวตรณ^๕อันดง^๕ขึ้นพร้อม
ด้วยฤๅญโดยกรรมปัจจุภัยก่อน ฯ นายนิรยาบดทั้งหลายใน
นรกอันชื่อเวตรณ^๕นั้น ถอดตัวราว^๕มีคาหมัดโคมรหอก
ไม้ก้อนเป็นคัน อันลุกโผลงด้วยเพลิงประหารแทงโมยคั-
ดัด^๕วันรกก^๕ทั้งหลาย ฯ ดัด^๕วันรกก^๕เหล่านั้นทนต่อทุกข์นั้นไม่
ได้ก็ตกลงในเวตรณ^๕นั้น ฯ

สถานที่ เวตรณ^๕นั้นท้นดาด^๕ไปด้วยเครือ^๕เถา
อันมีหนามประมาณเท่าหอก^๕ลุกโผลงด้วยเพลิง เบื้องบน ฯ
ดัด^๕วันรกก^๕เหล่านั้นต้องอยู่ในเวตรณ^๕นั้น ท้น^๕พันปีเป็นอัน-
มาก เป็นที่ค่อนข้างท่อนใหญ่ เพราะในเถาวัลย์มีหนาม
แหลมมีคมอันคม^๕นั้นลุกโผลงด้วยตัว ฦ มีหลายแห่งดัด^๕ลุก-
โผลงด้วยเปลวเพลิงเท่าดาด^๕ดาด^๕ ดง^๕บน^๕เบ้อง^๕ตา^๕แห่ง
เถาวัลย์เหล่านั้น ฯ ดัด^๕วันรกก^๕ทั้งหลายยังกาด^๕นาน^๕มากให้
น้อม^๕ดง^๕ไป พลาดจากเถาวัลย์ ตก^๕ลง^๕ที่^๕ปด^๕าย^๕หาว^๕

มีสัตว์ระอันทดวาทงแด้วย้อมใหม่้อยู่ในหลาวนาน ๆ
 ปลายก็เฉียบไว้ในแหลมอันบุคคลอย่างไฟฉะนั้น ๑ หลาว
 ทั้งหลายดกโพลงทั้งสัตว์นรกทั้งหลายก็ดกโพลงทั่ว สัตว์
 นรกเหล่านั้นก็ตกลงในใบไม้เหตึก ด้วยทุกข์เวทนนาน ๆ
 แค้นสัตว์นรกเหล่านั้นก็ตกในน้ำแค้น แม่น้ำก็ดกโพลง
 แม่น้ำก็ดกโพลง แม่น้ำก็ดกโพลง แม่น้ำก็ดกโพลง
 คำแห่งน้ำเคาตาชไปด้วยเครื่องดังหาวมีคมอันคม ๑ สัตว์
 นรกเหล่านั้นจมลงในน้ำด้วยเข้าใจว่า เบื้องคำจะเช่นไร
 หนอ ก็เป็นท่อนน้อยท่อนใหญ่ในเพราะเครื่องประหารมี
 คมอันคม สัตว์นรกเหล่านั้นไม่ดำมารจะอดกลืนทุกข์
 ใหญ่นั้นก็ร่ำร้องน่ากลัวมาก ๆ กระแสน้ำพัดไปตามงระแ
 บางครั้ง พัดไปทวนกระแสน้ำบางครั้ง ๑ ถ้าดับนั้นนาย
 นิรยบาลผู้อยู่ที่ฝั่งก็ชักไปซึ่ง ดุคครมิดโตมรหอกแห่งสัตว์
 นรกเหล่านั้นดกปลด ๑ สัตว์นรกเหล่านั้นถึงทุกข์เวทนาก็
 ร้องใหญ่ ๑ ถ้าดับนั้นนายนิรยบาลก็เอาเบ็ดเหล็กอันดก
 โพลง เกี่ยวสัตว์นรกเหล่านั้นขึ้น ครวมาให้นอนบน
 แผ่นดินเหล็กอันโพลงด้วยเปลวไฟ ยัดก้อนเหล็กอันร้อน
 เข้าในปาก ๑

พระเจ้าเนมิภษัตรียทอดพระเนตรเห็นเหล่าสัตว์อัน
ทุกข์มากเบียดเบียฬแล้วในเวรณันท์ ก็ถนัดคั่งพระ-
หฤทัยตรัสถามมาคตเทวบุตรว่าสัตว์เหล่านั้นได้ ทำกรรมเป็น
บาปอย่างไร ๑ มาคตเทวบุตรทูลพยากรณ์ถวายให้ทรง
ทราบ ๑

สมเด็จพระโลกนาถเมื่อจะทรงประกาศข้อความนี้
ตรัสว่า

พระเจ้าเนมิราช ทอดพระเนตรเห็นชนซึ่งตกอยู่ใน
เวรณันท์ภาคซึ่งยากจะข้ามได้ จึงตรัสถามมาคตเทวบุตร
ว่า แน่หนายสัตว์ความกตเวทียาปปรากฏแก่เราเพราะเห็น
สัตว์ตกอยู่ในแม่น้ำเวรณันท์แน่มาคตสัตว์ก็ เราขอถาม
ท่าน สัตว์เหล่านั้นได้ทำบาปอะไรไว้จึงได้ตกในเวรณันท์
มาคตเทวบุตรทูลพยากรณ์พระคำตรัสถาม ตามที่ทราบ
วิบากแห่งสัตว์มีกรรมเป็นบาปทั้งหลาย แต่พระราชผู้ไม่
ทรงทราบว่า สัตว์เหล่านั้นได้มีกำลังอยู่ในโลกธรรมเป็นบาป
ยอมเบียดเบียฬสัตว์อื่นซึ่งหากำรมิได้ สัตว์เหล่านั้น
มีกรรมพยายร้ายกาจก็ทำบาปจึงตกในเวรณันท์ ๑

มาคตเทวบุตรทูลพยากรณ์ปัญหาแด่บรมภษัตรี

แล้ว ครั้นเมื่อเวรณันนิรยาบาดอันพระราชาทอดพระเนตร
เห็นแล้ว ก็ยังประเทศนั้นให้อันตราพานไปดั่งจับเวรยันค-
รถไปข้างหน้า แดงที่เป็นสัตว์ มั่นเป็นต้นเคียวกิน
พระราชาทอดพระเนตร เห็นสถานที่นั้นแล้วก็กลัวครุฑถาม
ปัญหา ได้ทูลพยากรณ์แล้ว ฯ

เมื่อสมเด็จพระธรรมเพชรพุทธเจ้าจะประกาศข้อความ
นั้นได้ครั้นว่า

พระราชตรัสว่า สุนัขแดง สุนัขดำ แร้ง ผูก
นำกลิ้งเคียวกินสัตว์นรก ความกลัวปรากฏแก่เราเพราะ
เห็นสัตว์เหล่านั้นเคียวกินสัตว์นรก เราขอถามท่าน สัตว์
เหล่านั้นผูกเคียวกินได้ทำบาปอะไรได้ ท่านจงพยากรณ์
ตอบเราผู้ถาม ท่านรู้มากแห่งสัตว์มีกรรมเป็นบาป จง
บอกแก่เราผู้ไม่รู้ มาดลเทพดาร์ฤทฺธตอบว่า สัตว์เหล่านั้น
กระหน้เห็นยวได้ดาดมณพราหมณ์ แต่เป็นผู้มีกรรมเป็น
บาปยอมเบียดเบียนพศเคืองดมณพราหมณ์ ก็เป็นผู้มี
กรรมหยาบร้ายแรงทำบาป ผูกกำลังเคียวกินสัตว์เหล่า
นั้น ฯ

อธิบายความ ๑ ไฉนว่า ดุนัขแดง ดุนัขดำ
และดุนัขขาวดำ เหลือง ตัวโตเท่าช้าง ได้ติดตามสัตว์
นรกที่แผ่นดินเหล็กอันโหดด้วยเหตัง คือได้เนื้อ กัดเนื้อ
เป็นชิ้น แล้วยังสัตว์ระ ๓ คาวตแห่งสัตว์นรกนั้นให้ต้มดง
บนแผ่นดินเหล็กตกโหดด้วยเปลวเพลิง เขี้ยมบอกแห่ง
สัตว์นรกผู้ร้องด้วยเท้าทั้ง ๒ ข้างหน้า ทั้งเขี้ยวให้
เหลื่อแต่เขี้ยวในกระดูกแห่งสัตว์มีกรรมเป็นบาป ๑ ฟุ้งแรง
มีจะงอยปากเป็นโลหะตัวใหญ่เท่าเกวียนภันฑ ๑ แร้ง
เหล่านี้ ทำลาย กระตัก ด้วย จะงอยปากเช่นด้วยปลายทวน
เขี้ยวกินเขี้ยวในกระดูก ๑ ฟุ้งกามีจะงอยปากเป็นโลหะ
กดยัง เขี้ยวกินสัตว์นรกที่มันเห็นแล้ว ๆ ๑ เพราะสัตว์
เหล่านี้ใครหาไม่ให้อะไรแก่ผู้อื่น ตระหนี่ด้วยกระด้างห้าม
ผู้อื่นผู้บริจาทาน ๑ มีกรรมเป็นบาป คำเมียดเมียด
โกรธ สมณพราหมณ์ผู้มีบาปประจบแล้ว ดอยแล้ว ๑

แต่นั้นมาคฤเทพบุตรยังประเทศนั้นให้อันตราพานไป
รับเวษยันตทิพยรถไปข้างหน้า สัตว์นรกทั้งหลายเขี้ยม
แผ่นดินเหล็ก ๘ โยชน์อันรุ่งเรืองด้วยเปลวเพลิง นาย-
นิรยมาดติดตามไป ประหารแรงด้วยท่อนเหล็กอันรุ่งเรือง

ด้วยเปลวเพลิงประมาณเท่าดำตาดมดง ใต้ใบบนด้วยท่อน
เหล็กนั้นให้เรียกรายเป็นจรวดวิจรรณ ฯ พระบรมโพธิสัตว์
เนมิราชทอดพระเนตรเห็นกิริยานั้น ก็กลัวดังเมื่อจะตรัส
ถามมคตเทพธำรณี จึงตรัสว่า

สัตว์นรกเหล่านี้มีร่างกายดุกลุสงด้วยเปลวเพลิง
เค้นเหยียบแผ่นดินเหล็ก ๘ โยชน์ดุกลุสง นายนิรยบาล
ใบบนด้วยท่อนเหล็กอันร้อน ความกลัวปรากฏแก่เราเพราะ
ได้เห็นความเป็นไปของสัตว์นรกเหล่านี้ เราถามท่าน
สัตว์นรกเหล่านี้ได้ทำมาอย่างไรจึงถูกเบียดเบียนด้วยท่อน
เหล็กอันดุกลุสงนอนอยู่ มาตตเทวบุตรทูตของพระ-
คำตรัสว่า สัตว์นรกเหล่านี้เมื่ออยู่บนมนุษย์โลกมีกรรมเป็น
บาปได้เบียดเบียนประทุษร้ายชาย หญิงผู้มี ธรรมเป็น กุศล
จึงได้มาด้วยทุกขเวทนาเห็นปานนี้ ฯ

มาตตเทวบุตรขี้นทิพยรถไปเฝ้าหน้า นายนิรยบาล
ทิม แทง สัตว์ นรก ทั้ง หดาย ด้วย ฮาธุ อันโหดด้วยเพลิง
สัตว์นรกเหล่านี้ก็ตกลงในกองถ่านเพลิง ฯ เมื่อสัตว์นรก
เหล่านี้จมอยู่ในกองถ่านเพลิงเพียงเฮว นายนิรยบาลก็
เอากระเจ้าเหล็กใบใหญ่ค้ำถ่านเพลิงไปเรียงเมื่องบนคัน

สัตว์นรกเหล่านั้น ๆ ไม่อาจรับกานเพลิงก็ร้องไห้มีกายอัน
ใหม่ทั่วคราวครวญอยู่ ฯ พระมหาดัตต์เนมิราชทอดพระ-
เนตรเห็นอาการนั้นได้ตรัสว่า

สัตว์นรกเหล่านี้ร้องไห้มีกรรกายใหม่ทั่วคราวครวญ
อยู่ในกองถ่านเพลิง ความมกต์ปรากฏแก่เราเพราะเห็น
กิจยาน เราถามท่านสัตว์นรกเหล่านั้นได้ทำมาปอย่างไ
จึงได้มาร้องครวญคราวอยู่ในกองถ่านเพลิง ฯ มาตถเทพ
บุตรทนต์ของพระราชปุตว่า สัตว์นรกเหล่านั้นยังหน้ให้
เกิด เพราะทำพยานโกงเหตุแห่งทรัพย์ของประมุข
(คือสัตว์นรกเหล่านี้เรียรายทรัพย์แต่บุคคลนั้น ฯ มาปฏิ
ตั้งบรรณสถาปนถาวรวัตถุ คิดดินมถุประมุข เขาทรัพย์
เหล่านั้นใช้ด้านตัวเดียวหมด แล้วกล่าวเท็จว่าได้มาแต่ราย
นั้นเท่านั้น จำยไปเท่านั้นกตกอยู่ในต้องถ่านของ) ยังหน้ให้
เกิดชนแต่ประมุข ก็มีกรรมหยาบร้ายทำความชั่ว จึง
มาร้องครวญคราวอยู่ในกองถ่านเพลิง ฯ

มาตถเทพดำรงวัชเวรยัตถกไปข้างหน้า นายนิรย
บาดนำกถวัชสัตว์นรกให้มีศีรษะเบื้องต่ำ ให้มีเท้าเบื้อง
บนพ้งไป สัตว์นรกก็ตกในหม้อโลหะอันร้อน ฯ พระบรม
ไพโรธได้ทอดพระเนตรเห็นจึงตรัสว่า

หม้อโลหะใหญ่โพงด้วยเพลิงรุ่งเรืองร้อนทั่วยอม
ปรากฏ ความกตัญญูปรารถนาแก่เรา เพราะได้เห็นความ
เป็นไปนี้ เราถามท่านสัตว์นรกเหล่านั้นได้ทำบาปอะไรจึง
ตกในโลหะกมภ์ มาดดีเทพบุตรทูลสนองพระราชาว่า
สัตว์นรกเหล่านั้นมี ธรรม เป็น บาป เบียด เบียด ประทุษร้าย
ตมณพราหมณ์ผู้มีศีลจึงตกในโลหะกมภ์ ๑

มาดดีเทพบุตรขับทิพยรถไปข้างหน้า นายนิรยบาล
ผูกคอสัตว์นรกด้วยเครื่องผูกคอสัตว์นรกด้วยเครื่องผูกเป็น
เหล็กถูกโพง ให้อมหน้า ตั้งขึ้นมาดัดคอ ให้ชุ่มด้วย
น้ำร้อนแล้วโยนทิ้ง ๑ พระโพธิสัตว์ทอดพระเนตรเห็นอาการ
นั้นตรัสว่า

นายนิรยบาลผูกคอสัตว์นรกด้วยเครื่องโลหะอันถูก
โพง แล้วตัดด้วยขวี่ให้ชุ่มในน้ำร้อนอันตั้งมานับด้วยกัลป
ความกตัญญูปรารถนาแก่เรา เพราะได้เห็นความเป็นไปนี้ เรา
ถามท่านสัตว์นรกเหล่านั้นได้ทำบาปอะไรได้จึงมีศีรษะอันขาด
แล้วนอนอยู่ มาดดีเทพบุตรทูลตอบว่า สัตว์นรกเหล่านั้น
เมื่อยังมีชีวิตอยู่ได้จัญจนมาฆ่า สัตว์นรกเหล่านั้นฆ่าคน
มักกรรมหยาบร้ายทำบาป จึงมามีศีรษะอันขาดนอนอยู่ ๑

มาดัดเทพธำรกรัษฏิกพิภพต่อไป ได้ยินว่าในประ-
 เทศน์หมิ่นหมิ่นมากนารีรมย์ทอดอยู่โดยปกติ ฯ ดัด
 นรก็ไม่อาจจะทรงความกระหายน้ำเพราะความเร้าร้อนด้วย
 เพลิง เติมน้ำแผ่นดินใดหะดุกไฟรดลงสู่แม่น้ำนั้น ฯ ขณะ
 นั้นฝั่งกุดกไฟลงทั่ว ฯ น้ำควรดื่มกลายเป็นแกดบดุกไฟลง
 ดัดนรก็ไม่อาจจะทรงความกระหายน้ำ ก็เคยวแกดบดและ
 ไปไม้ฮันดุกไฟลงกินแทนดื่มน้ำ ฯ แกดบดและไปไม้หนัก
 เมาดรรระทงถ่นออกทางถ่นเบองคำ ฯ ดัดนรก็ไม่
 ดำมารถจะอดกถ่นทุกชนนทประคองแขนทั้ง ๒ ร้องไห้ ฯ
 พระบรมโพธิ์ดัดนรเฝ้าราชทอดพระเนตรเห็น ความเป็นไป
 จึงตรัสว่า

แม่น้ำนั้นมากมีฝั่งไม้ดกมีท่าอันดี ดัดนรก็ร้อน
 แดด้วยความร้อน แห่งเพลิงจะดื่มยากแต่เมื่อดัดนร
 เหล่านนั้นจะดื่มน้ำกลายเป็นแกดบไป ความกถด้วยยอม
 ปราภฏเกเราเพราะได้เห็นความเป็นไป เราถามท่าน
 ดัดนรเหล่านใดทำมาปอะไรได้ เมื่อดัดนรเหล่าน
 จะดื่มน้ำ ฯ ก็กลายเป็นแกดบไป มาดัดเทพธำรกรัษฏิก
 ว่า ดัดนรเหล่านนี้การงานอันไม่บริสุทธ์ ราชเจ้า

เปิดอกแทะใจด้วยทรายหรือดินเป็นคันแก่ผู้ชื้อ เมื่อด้ว
นรกเหล่านั้น มีความร้อนยิ่งด้วยความร้อนแห่งไฟกระหาย
น้ำ จะดื่มน้ำกลายเป็นแสบไป

มาดัดเทพธำรธัมม์เวชยันตรกค่อไป นายนิรยมาด
ทั้งหลายด้อมเหล่านั้ดักนรกในนิรยามายนั้น ราวกระนาย
พรานด้อมฝูงสัตว์ในป่าไว้ แล้วทิ่มแทงข้างทั้ง ๒ แห่งดัก
นรกเหล่านั้นด้วยอาวุธต่าง ๆ มีเครื่องประหารคือถูกศร
เป็นต้น ๆ ร่างกายของดักนรกเหล่านั้นก็ปรากฏเป็นร่อง
ปรุไปหมดคุดไปไม้แก่นานนั้น ๆ พระโพรดักเจ้าทอดพระ
เนตรเห็นอาการนี้ เมื่อจะครัดถามมาดัดเทพบุตร จึง
ครัดว่า

นายนิรยมาดแทงข้างทั้ง ๒ แห่งดักนรกผู้ร้องให้
ด้วยถูกศร หอก โคมร ความกลัวปรากฏแก่เราเพราะได้
เห็นความเป็นไปนี้ เราถามท่าน ดักนรกเหล่านั้นได้ทำ
บาปอะไรไว้ จึงถูกฆ่าด้วยหอกนอนอยู่ มาดัดเทพบุตร
ทูลสนองพระราชาว่า ดักนรกเหล่านั้นเมื่อยมีชีวิต
อยู่ เป็นผู้มัวหมองยังประโยชน์ให้ดำเร้า ถือเอาของทั้ง
เจ้าของเขาไม่ให้ คือ ัญชาติ ทรัพย์ เงิน ทอง แะ

แกระ ปลัดด้ว กระบือ มาเลี้ยงชีวิต เป็นผู้มีกรรม
 หมายร้ายทำบาป จึงมาถูกฆ่าด้วยหอกนอนอยู่ ฯ

มาดัดเทพดาร์ถัมทักพิยรกดต่อไป แดงดงนิรยามาย
 ชื่นอีก ฯ นารนิรยมาดผูกคอด้ว้นรก ในรกนั้นด้วย
 เรือกเหล็กดุกโหลงใหญ่คร่าตัวมาให้มัดงบนแผ่นคิกเหล็ก
 ดุกโหลง ทบด้วด้วยอาวุธต่าง ๆ เทียบอยู่ พระราชา
 มหาด้วเมื่อจะตรัสถามมาดัดเทพบุตร จึงตรัสว่า

เหล้าด้ว้นรกอนันนายนิรยมาดผูกคอไว้เพราะเหตุไร
 ยังพวก ชื่นอีก พวกหนึ่งอนนายนิรยมาดคักทำให้เป็นร้น ฯ
 นอนอยู่ ความกดย้อมปรากฏแก่เราเพราะได้เห็นอาการ
 * เราถามท่าน ด้ว้นรกเหล้าท่านทำบาปอะไร จึงมาถูก
 ทำให้เป็นร้น ฯ นอนอยู่ มาดัดเทพบุตรทูลตอบว่า ด้ว
 นรกเหล้าเคยเป็นผู้ฆ่าด้วกร ฆ่าปลา กรนฆ่าด้วของ
 * เอยง กระบือ แพะ แกระ แด้ววางไว้ในร้านที่ฆ่าด้วกรขาย
 * เนื้อ เป็นผู้มีกรรมหมายร้ายทำบาป จึงถูกคักเป็นร้น ฯ
 นอนอยู่ ฯ

มาดัดเทพดาร์ถัมเวรยันตรกไปแดงนกรรุมอื่น
 กวายเป็นไป ฯ พระโพธิ์ด้วณ์เนมิราชทอดพระเนตรเห็น

สัตว์นรกเหล่านั้นกับมูตรและอุจจาระ เมื่อจะรับตั้งถามมาดัด
เทพบุตร จึงตรัสว่า

ห้วงนรกเต็มไปด้วยมูตร และอุจจาระก็มกฉันเหมือนไม้
สะอาดเน่าเยิ้มฟุ้งไป สัตว์นรกมีความหิวอยากก่อกวน
มูตรและอุจจาระเหล่านั้น ความก่อกวนปรากฏแก่เราเพราะเห็น
อาการนี้ เราถามท่าน สัตว์นรกเหล่านั้นได้ทำบาปอะไรไว้
จึงมีมูตรและอุจจาระเป็นอาหาร มาดัดเทพบุตรทูลตอบว่า
สัตว์นรกเหล่านี้ใด เหล่าหนึ่ง นึกความทุกข์เบียดเบียนมิตร
สหaya เป็นต้น ตั้งมั่นในความเบียดเบียนผู้อื่นเหมือน
กรรมหยาบร้ายกระทำบาป เป็นคนพาลประทุษร้ายมิตร
จึงมาเกี่ยวกันคุณ ฯ

มาดัดเทพธำมณีรับเทพธำมณีต่อไป ฯ สัตว์นรกเหล่านั้น
ในนิรยามอื่นอีก อันความหิวครอบงำแล้ว ไม่สามารถ
จะถ่วงความหิว ก็เกี่ยวกันโลหิตบุพโพทำให้เป็นก้อน
ใหญ่ ฯ พระบรมโพธิสัตว์ทอดพระเนตรเห็นภิกษุนี้ จึง
ตรัสถามว่า

ห้วงนรกเต็มไปด้วยโลหิตและบุพโพ มกฉันเหมือน

ไม่สะดวกเน่าย่อมฟังไป ดัดฉันรกรับความร้อนเผาเอา
 แล้วย่อมดื่มโลหิตและบุฟโพนั้น ความกตัญญูยอมปรากฏแก่
 เราเพราะได้เห็นกิริยานี้ เราถามท่าน ดัดฉันรกรเหล่านั้น
 ได้ทำบาปอะไรไว้ มาคดีเทพบุตรทูลตอบว่า ดัดฉันรกร
 เหล่านั้นยังมีชีวิตอยู่ในมนุษย์โลก สามารถบาปิตาและ
 พระอรหันต์ชื่อว่าต้องปารวชิกทางคิทธิเพศ มีการงานร้าย
 กายหยาบช้าทำบาปจึงมาเป็นผู้มีโลหิตและบุฟโพเป็นภักษา
 หาร ฯ

มาคดีเทพธำมณีรับเวรยัตต์เทพธิดาไป นายนิรยบาล
 ทูลส่งฉันรกรอื่นอีก เอาเบ็ดเหล็กดุกโผดงโตเท่าดำดาด
 เกยวดินดัดฉันรกรคร่ำมาให้ดัดฉันรกรเหล่านั้นล้มลงบนแผ่น
 ดินโลหะอันรุ่งเรืองด้วยเพลิง ให้นอนแผ่เอาขอเหล็กดัด
 หนึ่งคืบหนึ่งโคณะนั้น ดัดฉันรกรเหล่านั้นคืบร่นเหมือนปลาด
 คืบอยู่บนบก ไม่อาจทนทุกข์นั้น ร้องไห้ เขพะไหล ฯ เมื่อ
 พระมหาสัตว์เดิมมิราชจะทรงแสดงแก่มาดฉันนั้น ได้ตรัสว่า
 ท่านจงดูดินแห่งดัดฉันรกรอันเกยวด้วยเบ็ดแดงดังอัน
 แผ่ออกด้วยขอ ดัดฉันรกรย่อมคืบร่นเหมือนปลาดที่ซัด
 ไปบนบกย่อมคืบร่นฉะนั้นร้องไห้น้ำตายไหล เพราะกรรม

อะไร ความกลัวย่อมปรากฏแก่เราเพราะเห็นภริยานี้ เรา
ถามท่าน ดัตว์นรกเหล่านั้นได้ทำบาปอะไรไว้จึงกลืนเบ็ด
นอนอยู่ มนต์.ทพบตรทตตอบว่า ดัตว์นรกเหล่านั้นเป็น
มนุษย์เหล่าใดเหล่าหนึ่งตั้งอยู่ในที่เป็นผู้ รากายังรากาขอ
ให้เสื่อมไปด้วยรากา (ก็จะเป็นคนดีรากาของ รั้งดินจ้าง
ผู้ขอ ของรากามาดีรากาแต่่น้อยให้ผู้ขอไป) ทำกรรม
อันโง่ด้วยความโง่ เหตุใดภทพียักบีคความโง่ไว้
ด้วยถ้อยคำอ่อนหวานตจคนเข้าใกล้ปลาเพื่อจะฆ่า ทำเบ็ด
ให้มีชีวิตด้วยเหยื่อตกสาปदानัน บกคตจะบ้องกันช่วยคน
ทำความโง่ผู้อื่นกรรมของคนก่อไว้ย่อมไม่มีเลย ดัตว์
นรกเหล่านั้น มีกรรม หยาบร้าย ทำบาป จึงมา กลืนเบ็ดนอน
อยู่ ฯ

มาตตเทพธารถัรับเทพธตต่อไป ฯ ดัตว์นรกในนรก
นั้นคงอยู่ในหลุมใหญ่เต็มด้วยถ่านเพลิงรุ่งโรจน์ ฯ ได้ยินว่า
นายนิรยฆาตถืออาวุธต่าง ๆ แทะทำร้ายดัตว์นรกเหล่านั้น
คจนายโคฆาตถืออาวุธแทงผู้ใดไม่เข้าคอกถนั้น ฯ นาย-
นิรยฆาตจับดัตว์นรกเหล่านั้นให้มีเท้าในเบ้องบนโยนไปใน
นรกนั้น ฯ พระราชาบรมโพธิสัตว์ทศพรเนตรเห็นสัตว์

นรกตกในนรกอย่างนั้น เมื่อจะตรัสถามมาดัดเทพบุตรจึง
ตรัสว่า

นางด้ว้นรกเหล่านี้มีร่างกายอันแตกทัว มีชาติกรรม
เปราะเปื้อนด้วยโลหิตและบุพไฟที่ระชาด เหมือนฝูงโค
ที่ที่ระชาดบนที่ฆ่าประคองแขนง ๒ ร้องไห้ นางด้ว้น
นรกเหล่านี้จมอยู่ในภาคพื้นเพียงเอนทุกเมื่อ ภูเขาต้ง
ชันแต่ ๔ ทิศถูกไฟแดงผลัดกันบดนางด้ว้นนรกเหล่านี้ให้
ละเอียด เมื่อภูเขาภาคไหนถดถอยออกไปก็ปรากฏเป็นศรีระ
ชันอีก แล้วถูกบดละเอียดไปอีก มิได้หยุดหย่อน ความ
ถดถอยปรากฏแก่เรา เพราะได้เห็นอาการเช่นนั้น เราถามท่าน
นางด้ว้นนรกเหล่านี้ได้ทำบาปอะไรได้ จึงมาถูกฝังอยู่
เพียงเอนในภาคพื้นทุกเมื่อ ภูเขาถูกไฟแดงผลัดกันบดเข้า
มาแต่ ๔ ทิศให้ร่างกายบ้นเป็นจุรณ มาดัดเทพบุตรทูล
ตอบว่า นางด้ว้นนรกทั้งหลายเป็นกุดริดาอยู่ในโลกนี้มี
กาวางานไม่บริบูรณ์ได้ประพฤติก่อกรรม นางเหล่านี้เป็น
ชาติหนักแดงละล้ามีเดียดได้ถึงบุรุษอื่นเหตุยินดีและเด่น นาง
เหล่านี้เมื่อยัง อยู่ในมนุษยโลกยัง จิตครอง ตนให้ยินดีใน

บุรุษอื่น จึงได้มาเกิดในนรกนี้ ถูกภูเขไฟนรกผลักดันบด
ร่างกายให้เป็นจุรณเข้ามาแต่ ๔ ทิศ ๆ

มาดัดเทพดาร์ธัมเวชยันตรถต่อไป ๆ ดัตถ์นรกใน
นรกนั้นตั้งอยู่ในบ่อใหญ่เต็มด้วยถ่านเพลิงดุกโหลง ๆ ได้
ยินว่าดัตถ์นรกเหล่านี้ อันนายนิรยมาดจับจุลจับหมู่โคผู้ไม่
เข้าคอก แทะด้วยนานาวิธ เกิดในนรกนั้นด้วยประการ
นั้น ๆ ถ้าคัมภีร์นายนิรยมาดจับดัตถ์นรกเหล่านี้ให้ม้เท้า
ในเบ้องบนแล้วพุ่งไปในนรกนั้น ๆ พระราชามาหาดัตถ์เจ้า
ทอดพระเนตรเห็นดัตถ์นรกตกลงในนรกอย่างนั้น เมื่อจะ
คำร้ดถามมาดัดเทพบุตรจึงตรัสว่า

ดัตถ์นรกทั้งหลายมีคัมภีร์ในเบ้องดำตกในนรก เพราะ
นายนิรยมาด จับดัตถ์ นรกบางพวกนอกให้ม้เท้าในเบ้องบน
พุ่งไป เพราะเหตุอะไร ความกตัญญูยอมปรากฏแก่เรา
เพราะเห็นความเป็นไปนี้ เราถามท่าน ดัตถ์นรกเหล่านี้
ได้ทำบาปอะไรไว้ ดัตถ์นรกเหล่านั้นจันตกในนรกมาดัด-
เทพบุตรทูลตอบว่า ดัตถ์นรกเหล่านั้นเมื่อยังมีชีวิตอยู่ใน
มนุษย์โลกเป็นผู้ประกอบกรรมอันไม่ยังประโยชน์ให้สำเร็จ
ดวงภรรยาทั้งหลายแห่งบุรุษอื่น ถักกันทอนอกม้ จึงมา

ตกในนรก ด้วยทุกข์เวทนาในนรียาบายนั้นอันหมวมดม
เป็นอันมาก บุคคลผู้ช่วยป้องกันสัตว์นรกผู้มิปกติทำบาป
ผู้อนักรรมของตนก่อไว้ ย่อมไม่มีเลย สัตว์นรกเหล่านั้น
มีการงานอันหยาบร้ายทำบาปจึงมาตกในนรกนี้ ฯ

และกรรมมาตต์ดังคาหะทุตอย่างนี้แล้ว ย็นนรก
นั้นให้หายไ้ไป รับเวรยันตทิพยรคต่อไปแต่ดงนรกเป็นที่
ใหม่แห่งเหล่าชนมีฉา ทิฏฐิแต่พระราชาบรมโพธิสัตว์ ๆ
ครัดถามว่า

สัตว์นรกเหล่านั้นน้อยใหญ่ต่างพวกประกอบ เหตุการณ์
รูปร่างพิลึกปรากฏอยู่ในนรก ความกตัญญูยอมปรากฏแก่
เราเพราะเห็นความเป็นไปนี้ เราถามท่าน สัตว์เหล่านั้นได้ทำ
บาปอะไรไว้จึงมีทุกข์มากยิ่งด้วยเวทนาเผ็ดร้อน มาตต์-
เทพทุดตอบว่า สัตว์เหล่านั้นยังมีชีวิตอยู่ในมนุษย์โลกเป็น
ผู้มีความเห็นเป็นบาป หดงทำกรรมอันทำด้วยความกั้น
เคียดด้วยมีฉาทิฏฐิมิฉดฤ ๑๐ คือ ท่านที่ให้ไม่มีผด การ
บูชาไม่มีผด เต้นดวงไม่มีผด ผดของกรรมคัชั่วไม่มี
มารดาไม่มีบิดาไม่มี สมณพราหมณ์ไม่มี สัตว์ดอยมา
เกิดไม่มี โลกนี้ไม่มี โลกหน้าไม่มี รักชวนผู้อื่นใน

ทิฏฐิเช่นนั้น เป็นผู้มึฏฐิอันตามกล่าวไปถึงถึงความทุกข์
มากยิ่ง ด้วยเวทนาอันเผ็ดร้อน ๆ

มาตถ์เทพบุตรทูลถึงนิรยายเป็นที่ใหม่แห่งเหล่าชนผู้
มีจนาทิฏฐิแต่พระราชด้วยประการฉะนี้ ๆ

ฝ่ายหมู่เทพเจ้าในเทวโลกนั้นประชุมคอยพระบรม-
โพธิสัตว์เนมิราชเสด็จมาในเทวสถานอันชื่อว่าสุธรรมา ๆ
โกธียเทวราชทรงพิจารณาว่า ทำไมมาตถ์เทพสารถ์ไป
ประพฤตร้ายอยู่ ก็ทราบเหตุ^๕นั้นจึงทรงจินตนาการว่า มาตถ์
เทพบุตรเที่ยวแสดงนรกท่งหลายว่า ^๕สัตว์เกิดในนรก^๕
เพราะทำกรรม^๕นั้น^๕ เพราะแสดงความที่ตนเป็นทุกข์พิเศษ
ก็แต่รณมายของพระเจ้าเนมิราช ซึ่งเป็นของน้อยจะพึงค้น
ไปรณมาย^๕นั้นจะไม่พึงถึงที่สุดแห่งการแสดงนรก ทรงดำริ
ฉะนี้แล้วจึงตรัสถึงเทพบุตรหนึ่งมีความว่องไวมากกว่า ท่าน
จงไปแจ้ง แก่มาตถ์ ว่าจงเชิญ ^๕เสด็จ^๕ พระเจ้าเนมิราชมาโดย
เร็ว ๆ เทวบุตรนั้นมาแจ้งแก่มาตถ์เทพนั้นโดยเร็ว ๆ
มาตถ์เทพได้สดับคำ^๕แห่งเทพบุตรนั้นจึงทูลพระเจ้าเนมิราช
ว่า ข้าพเจ้าไม้อาจจะร้ายอยู่^๕ฉะนี้^๕แล้วแสดงนิรยายเป็น

อันมากใน ๔ ทิศ โดยขณะเดียวกันแต่พระราชแล้ว
ทูลว่า

ข้าแต่มหाराชาเจ้า พระองค์ทรงทราบสถานที่อยู่
แห่งสัตว์ นรกผู้มกรรมหยาบร้าย แดกคิของสัตว์นรกผู้มศีล
อันโทษประทุษร้าย แล้วเพราะได้ทอด พระเนตร เห็นนิรยา-
บายเป็นที่อยู่ของสัตว์นรกมกรรมอันดามก ข้าแต่พระ
ราชผู้แด่ดวงหากอนอันยัง บัดนี้ขอพระองค์เสด็จขึ้นไปใน
สำนักแห่งองค์กัณเฑียรราชเกิด ฯ

จบกัณเฑียรนิรยาบาย ฯ

และกัณเฑียรมาดีเทพเจ้าทุกอย่างนั้นแล้วสมบัติพัสถานให้มี
หน้าจะเพาะเทวโลก ฯ พระบรมโพธิสัตว์นิมิตราเมื่อ
เสด็จสู่เทวโลก ทอดพระเนตรเห็นนิมานอันประดิษฐานอยู่
ในอากาศของนางเทวธิดาฉันนามว่า วรณี มียอด ๕ ยอด
แล้วไปด้วยแก้วมณี ใหญ่ ๑๒ โยชน์ ประดับด้วยอดังการ
ทั้งปวง บริบูรณ์ด้วยอุทยานแด่ระโปกษรณี แวดล้อม
ด้วยกัณเฑียร ๕ แดทอดพระเนตรเห็นนางเทพธิดานั้นนั่ง
อยู่หลังที่ได้ยาศน์ภายในกุฎาคาร แวดล้อมด้วยนางอัปสร

พันหนึ่ง เบ็ดมณดีหับญชรแดงภายนอก เมื่อจะดำรัด
ถามมาดัดเทพธำรดี จึงทรงภาษิตว่า

วิมาน ๕ ยอดคนปรากฏอยู่ นางเทพธิดาผู้มีอานุภาพ
ใหญ่ ประดับ ด้วยระเบียบ เครื่องประดับแต่งสรรพากรณัน
อยู่กลางที่ได้ยาศน์แต่งเทพฤทธิ์ต่าง ๆ สถิตอยู่ในวิมาน
นั้น ความยินดีปรากฏแก่เราเพราะเห็นความเป็นไปนั้น
เรากามถ่าน นางเทพธิดานี้ได้ทำกรรมอันดีอะไรไว้อันถึง
สวรรค์นั้นถึงอยู่ในวิมาน มาดัดเทพเจ้าทุกต้นของพระ-
ดำรัดว่า ถิ่นางเทพธิดาที่พระองค์หมายถึนั้น ชื่อนางวรุณ
เมื่อ ยัง อยู่ในมนุษย์โลก เป็นทาสีเกิด แต่ ทาสีใน เรือนแห่ง
พราหมณ์คนหนึ่ง ในคำสอนากาดแห่งสมเด็จพระสัมมาสัม-
พุทธเจ้ามีพระนามว่ากัศป นางรู้งแจ้งซึ่งแขกคือภิกษุมิ
กาดอันถึงแล้ว ให้นั่งในอาสนะในเนหะสถานแห่งพราหมณ์
นั้น องค์ได้ด้วยศดากภักดีที่ถึแก่เธอโดยเคารพ ยินดีต่อ
ภิกษุนั้น เป็นนิตยจุ มารดา ยินดีครั้ง เดียวตอบครุฑจากไป
นานกตัมมาถึงฉนวนเช่นผู้ดำรวมคือมีศีล เป็นผู้จำแนก
พร้อมคือมีจาคะ จึงมาบนเทิงอยู่ในวิมาน ฯ

และภิกษวนามาดัดเทพธำรดีทุกอย่างนั้นแล้ว ขันทิพย-

รถต่อไปแสดงวิมานทอง ๘ ของเทพบุตร ชื่อโสณทินนะฯ
พระบรมโพธิสัตว์ทอดพระเนตรเห็นวิมานทองทั้ง ๘ นั้นแ
ตวิริตมบัติแห่งโสณทินนเทพบุตรนั้น จึงตรัสถามถึงกรรม
ที่เทพบุตรนั้นได้ทำว่า

วิมานทั้ง ๘ โชตช่วงอันบุญญาภาพตกแต่งต้อง
สว่างจุแสงอาทิตย์อัน เทพบุตรในวิมานนั้นผู้มีฤทธิ์
มากประคัม ด้วย สรรพากรณ อันหมู่เทพธิดาแวดล้อมดัด
เวียนแรมอยู่โดยรอบทั้ง ๘ วิมาน ความยินดีปรากฏแก่
เราเพราะเห็นความเป็นไปนั้น เราถามท่าน เทพบุตรนั้นได้
ทำกรรมดังงามอะไรไว้ จึงถึงสวรรค์ชั้นเทวอยู่ในวิมาน
มาดัดเทพบุตรทูลตอบว่าเทพบุตรนี้เป็นคฤหบดีชื่อโสณทิน-
นะเป็นทนายบดีในกาดแห่งสมเด็จพระกัณฐกษัตริย์ ให้
สร้างวิหาร ๘ หลังอุทิศต่อบรรพตได้บำรุงปฏิบัติภิกษุผู้
อาศัยอยู่ในวิหารทั้ง ๘ นั้น โดยเคารพ ได้บริจาคน้ำนึ่ง
น้ำหอม ภัตตาหาร เสนาสนะ เครื่องประดับในท่านผู้ตรง
แล้วด้วยจิตเต็มใจ รักษาอุโบสถศีลอันประกอบด้วย
องค์ ๘ ในคัมภีร์ที่ ๑๔-๑๕-๘ แห่งมัคค์ แดปาฏิหาริย์มัคค์
(คือคัมภีร์ที่ ๗-๘ อันเป็นคัมภีร์มีแสงแห่งอฏฐมุขอุโบสถ แด

ดึกที่ ๓๓ แดปาทิบท อันเป็นดึกที่รับแต่งตั้งแห่งจาคททดี
 บัณเณรต่อโบสถ์) เป็นผู้ดำรงไว้ในคึดทุกเมื่อเป็นผู้มีคึด
 มีจากระ จึงมานันเทงอยู่ในวิมาน ฯ

มาดัดเทพบุตรก่ดวกรรมของโธณทินะเทพบุตร
 อย่างนั้นแล้วขบิทยรคต่อไปแสดงวิมานแก้วผดึก ฯ ผดึก
 วิมานนั้นสูง ๒๕ โยชน์บริบูรณ์ด้วยเสาดั่งด้วยรัตนะ ๗
 ประการมีไข้อยู่เดียว ประดับด้วยยอดนับด้วยร้อยเป็น
 เอนก กระดิ่งห้อยเป็นแถวรอบมั่งงแล้วด้วยทองแดงเงิน
 นั้กได้ว ประดับด้วยอุทยานมแถวณะฉัตรด้วยดอกต่าง ๆ
 บริบูรณ์ด้วยสระโบกขรณน้ำยินดี แดเวท้านั้นรมย์
 เกิดอน ไปด้วย นาง อปัสร์ ผู้ฉลาดในการพ่อนราชับร้องแด
 ประโคม ฯ พระราชามหาสัตว์เจ้าทอดพระเนตรเห็นผดึก
 วิมานชั้นดัมบูรณ์นั้นแล้ว มีฤทัยยินดี ตรัสถามกุดด
 กรรมแห่งนางอปัสร์เหล่านั้นว่า

วิมานอันบุญญานภาพดกแต่งแล้วเกิดอนด้วยหน้นาง
 อปัสร์ผู้ประเสริฐ ดัมบูรณ์ด้วยยอด บริบูรณ์ด้วยข้าว
 แดน้ำ เจริญด้วยการพ่อนแดการขบิณ ย่อมรุ่งเรืองจาก
 ฝ่าแล้วด้วยแก้วผดึก ความยินดีย่อมปรากฏแก่เราเพราะ

ได้เห็นความเป็นไปนี้ เรากามท่าน นางอัปสรเหล่านั้นได้
ทำกรรมดีอะไรไว้ จึงถึงสวรรค์ชั้นเทวอยู่ในวิมาน มาดัด
เทพทูตตอบว่า นางอัปสรเหล่าใดเหล่าหนึ่ง ยังมีชีวิตใน
มนุษย์โลกนี้เป็นอุบาสิกาในเมืองพาราณสี ครั้นคำค้นหา
แห่งสมเด็จพระกตัตถ์มีมาดัดมัทพรเจ้า มีศัตยินคิในทาน
มีจิตต์เลื่อมใสแล้วเป็นนิคย ตั้งอยู่ในตักจะไม่ประมาณใน
อันรักษาสอบตักดี เป็นผู้ดำรวมแล้วแต่จำแนกแจกทาน
จึงบันเทงในวิมาน ฯ

ถ้าคัมภีร์ มาดัดเทพ ขัณเวรยันต เทพรถไป ข้าง หน้า
แดงวิมานแก้วมณีน้แต่พระบรมโพธิสัตว์นิมิราช ฯ มณีน
วิมานนั้นตั้งอยู่ในภุมิภาคอันเดิมอ ถึงพร้อมด้วยดงสูง
ไพโรจน์คฤณามณีนรัตน เกิดอนกถาไปด้วยหมู่เทพบุตร
มาก บันดอดันแล้วด้วยการพร้อมราชบริวรงค์และประโคน
ศรียคนตรี ฯ พระราชมาราทอดพระเนตรความเป็นไปแห่ง
วิมานนั้น จึงตรัสถามถึงกุศลกรรมของเทพบุตรเหล่านั้นว่า
วิมานอันบุญญาภาพตกแต่งแล้ว บริบูรณ์ด้วยภูมิ
ภาคอันจำแนกนัยภาคนั้น ย่อมไพโรจน์ออกจากฝาแล้วด้วย
แก้วไพฑูรย์ เติงทิพย์คือเตยเบ้งมางตะโพนพร้อมขัณฑ์

ประโคนแข็งแน่น่าฟัง เป็นที่ยินดีแห่งใจเรา ย่อมไม่เคยได้
 ยินดียังอื่นเป็นไปอย่างนี้ไพละอย่างนี้แต่ก่อนมา เราพึง
 ได้เห็นได้ฟัง ความยินดีย่อมปรากฏแก่เรา เพราะเห็นความ
 เป็นไปที่เราตามท่าน เทพบุตรเหล่านั้นได้ทำกุศลกรรมอะไร
 ได้ จึงถึงสวรรค์ชั้นเทววิมาน มาดลิตเทพเจ้าทูลตอบว่า
 เทพบุตรเหล่าใดเหล่าหนึ่งเป็นชาวเมืองพาราณสี ในกาล
 แห่งพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงพระนามว่ากัสสป เมื่อยังมี
 ชีวิตอยู่ในมนุษยโลกนี้เป็นอุบาสกมีศีล ได้ก่อดรงอาราม
 ๓๖ กถของ ๓๖๐ ปณิบัติพระอรหันต์ผู้มีจิตตั้งเยือกเย็นโดย
 เคารพ ได้ให้จีวรบริณทบาตรภิกขาจารบิณฑบาตในท่าน
 ผู้ชื่อกตรงด้วยจิตตั้งเลื่อมใส ได้รักษาศูโธสถศีลพร้อมด้วย
 องค์ ๘ ในวันที่ ๑๔-๑๕ และ ๘ แห่งมัชฌิมะและในวัน
 ปาฏิหาริย์มัชฌิมะ เป็นผู้ตั้งอยู่ในศีลดำรงมอยุ่บริจาตกทาน
 เป็นนิตยกิจจนถึงในวิมาน ฯ

มาดลิตเทพบุตรทูลกุศลกรรมของเทพบุตรเหล่านั้นแต่
 พระเจ้าเนมิราชบรมโพธิสัตว์อย่างนี้แล้ว ขัมภทิพจรคช
 แดงดงวิมานแก้วผลึกชั้นอื่นๆ วิมานแก้วผลึกชั้นประคัมภ์ด้วย
 ยอดมิไรยอดเดียว ประคัมภ์ด้วยฉนวน รุ่ง ปกคลุมไปด้วย

นานาแบบผาติ แวดล้อมไปด้วยแม่น้ำน้ำไม่มตทินและ
 เต็มมีหม้อหุคต่าง ๆ ห้อมล้อมด้วยหม่านางอัปสร เป็น
 สถานที่อยู่ของเทพบุตรหนึ่งผู้มบุญนั้น พระราชทานหา
 ดัดวักทอดพระเนตรเห็นความเป็นไปนั้น ก็มพระฤทัยยินดี
 ตรัสถามถึงกศุคกรรมแห่งเทพบุตรนั้น ว่า

วิมานอันอานภาพแห่งบุญตกแต่งดีแล้ว เกิดออกไป
 ด้วยหม่านางอัปสรอันประเสริฐ บริบูรณ์ด้วยยอด สมบูรณ์
 ด้วยข้าวและน้ำ ด้วยพ่อนราชันบริ้องทั้ง ๒ นี้ รุ่งเรืองออก
 จากฝาแล้วด้วยแก้วผลึก มีแม่น้ำอันประกอบด้วยไม้ดอก
 ต่าง ๆ ล้อมวิมานนั้น ความยินดีปรากฏแก่เราเพราะเห็น
 ความเป็นไปนี้ เราถามท่าน เทพบุตรนี้ได้ทำกรรมดีอะไร
 ใ้จึงถึงสวรรค์ชั้นเทิงในวิมาน มาคดีเทพทูลตอบว่า
 เทพบุตรนี้เป็นคฤหบดี เป็นทนายบดีในเมืองมิลิตาครังพุทธ-
 ศาสนาแห่งพระกัศยปสัมมาสัมพุทธเจ้า ได้สร้างอาราม
 บ่อสระและสะพาน บำรุงพระอรหันตทั้งหลายผู้มศีลนาคาน
 อันเย็นโดยเคารพ ได้ถวายจีวรนิคมบาตรกีดานบัจฉัย
 เสนา ฉนะใน ท่าน ผู้ชื้อตรง ทั้ง หลาย ด้วยใจ ถ้อมใส แล้ว
 รักษาอุโบสถประกอบด้วยองค์ ๘ ในวันที่ ๓๔-๓๕-๘ แห่ง

บัณฑิต และปาวีหาริย์บัณฑิต ตั้งอยู่ในคฤหาสน์ เป็นผู้
ดำรงมรรควิธี เป็นผู้จำแนกแจกทานจึงบันฑิตในวิมาน ฯ

มาตลีเทพเจ้าทศกรรณอันเทพบุตรนั้นทำแล้วแต่พระ
บรมโพธิสัตว์เจ้าอย่างนั้นแล้วขับเทพธิดาไปข้างหน้า แสดง
วิมานแก้วผลึกอีก ฯ วิมานแก้วผลึกนั้นยิ่งเกินกว่าวิมานนี้
ในก่อน สมบูรณ์ด้วยหมู่ไม้รัตนาคาษาไปด้วยดอกและผล
ต่าง ๆ ฯ พระราชาได้ทอดพระเนตรเห็นวิมานนั้นแล้วตรัส
ถามบุตรภรรยาของเทพบุตรผู้บริบูรณ์ด้วยทิพยสมบัตินั้นว่า

วิมานอันบุญญาภพตกแต่งแล้ว เกดิอนไปด้วย
หม่นนางฟ้าอันประเสริฐ บริบูรณ์ด้วยยอดไม้ข้าวและน้ำ
พร้อม มีพื่อนร่ำร้องทั้ง ๒ นี้ รุ่งโรจน์ออกจากฝา
แล้วด้วยผลึกรัตน แม่น้ำดอมวิมานนั้น มีพฤกษชาติทรง
ดอกต่าง ๆ ริมฝั่ง และไม้เกศ ไม้มะขวิด ไม้มะม่วง
ไม้รัง ไม้หว้า ไม้มะพลับ ไม้มะหาด เป็นอันมาก ทรงผล
เป็นนิตยัคความยินดีย่อมปรากฏ แก่เราเพราะเห็น ความเป็น
ไปนี้ เราถามท่าน เทพบุตรนี้ได้ทำความดีอะไรไว้ จึงถึง
ตั้งรกรากในวิมาน มาตลีเทพทูลสนองว่า เทพบุตร
เป็นคฤหบดีในเมือง มีธิดาครั้งคำสนา พระกัศปสัมมาสัม-

พุทธเจ้าเป็นทนายบดี ได้สร้างอารามบ่อสระสวนปฏิบัติพระ
อรหันต์ทั้งหลายผู้มีจิตตสันดานเย็นโดยเคารพ ได้บริจา
คจวรนิเทศบาตรคิณามัจฉัยเสนาสนะในท่านผู้ซื้อตรง ด้วย
จิตตเดือนใส รักษาโบสถ์คฤหาสน์ประกอบด้วยองค์ ๘
ในคฤหาสน์ ๑๔-๑๕-๘ แห่งบักขี และปาฏิหารย์บักขีเป็นผู้
รวมในคฤหาสน์เมื่อ มีคฤหาสน์จิมันเทงในวิมาน ฯ

มาตตเทพบุตรทตตพรกรรมอันเทพบุตรนั้นได้ทำแล้ว
ถวายแด่พระมหาสัตว์ให้ทรงทราบฉะนี้แล้ว ขัมภกพิภพ
ต่อไป แดงวิมานแล้วไพฑูรย์ เช่นมีในก่อนอีกแห่งหนึ่ง
พระราชตรัสถามบุญกรรมที่เทพบุตร ผู้ด้วย ทิพยสมบัติ
ในวิมานนั้นทำแล้วว่า

วิมานอันบุญญาภาพตกแต่งประกอบด้วยภูมิภาค
จำแนก นับโดย ส่วนนี้ รุ่งโรจน์ ออกจากฝาแล้วด้วย แก้วไพ
ฑูรย์ เติ่งทิพย์คือเติ่งเบ้งมางตะโพน พ้อนและขัม
ประโคน น้ำตบยังใจให้ร่มรมย์ย่อมเปดงออก เรายัง
ไม่เคยได้ยินเติ่ง เป็นไป อย่าง นี้ไพเราะอย่าง นี้แต่ก่อนมา
เราฟังได้เห็นได้ฟัง ความยินดีปรากฏแก่เราเพราะเห็น
ความเป็นไปนี้ เราถามท่าน เทพบุตรนี้ทำความดีอะไร

ไว้จึงถึงสวรรคตบังเกิดในวิมาน มาดลเทพธำรงทูลตอบว่า
เทพบุตร^๕นี้เป็นศฤหบดีท่านบดีอยู่ในเมืองพาราณสีครั้น
ศาสนาพระกัณโถปดัมมาตัมพุทธเจ้าได้สร้างอารามบ่อ
สระสวน ปลูกพืชพรรณอันดีทั้งหลายผู้มีจิตศรัทธา
โดยเคารพ ได้ถวายจตุรวิมลสมบัติ คือ ๑. ๒. ๓. ๔. ๕.
เงินาสนะ แก่ท่านผู้ชราโดยตรงทั้งหลายด้วยจิตศรัทธาได้
รักษาโบสถ์อันประกอบด้วยองค์ ๘ ในคัลลิกะ ๑๔-๑๕-
๖ แห่งบักข และปฏิหารย์บักข ระวางในคัลลิกะ เป็นผู้
มีความดำริรวมจำแนกแจกทาน จึงบังเกิดในวิมาน ฯ

มาดลเทพธำรงทูลแสดงกุศลกรรมของเทพบุตร^๕
อย่างนั้นแล้วรับเวรยันตรถต่อไป แดงอิมานทองมีรัศมี
คล้ายแสงอาทิตย์อ่อน ๆ พระเจ้าเนมิราชทอดพระเนตร
เห็นสมบัติของเทพบุตร^๕อยู่ในวิมานนั้นก็มีพระหฤทัยยินดี
ตรัสถามบุพกรรมที่เทพบุตร^๕นั้นได้ทำไว้ว่า

อิมานทอง อันบุญญาภาวตกแต่ต้นตอในคัลลิกะ
อาทิตย์แรกอุทัยดวงใหญ่ได้แดงฉานนั้น ความยินดีปรากฏ

แก่เราเพราะเห็นวิมานทองนี้ เร่งถามท่าน เทพบุตรนี้ได้
 ทำความดีอะไรไว้ จึงถึงสวรรค์ชั้นเทววิมาน มาดัดเทพ
 ทูตแสดงว่า เทพบุตรนี้เป็นคฤหบดีผู้ทานบิณฑูรณ์ในเมือง
 ดาวดึงส์ ครั้นพุทธกาลแห่งพระกัศปมาดัมมพรเจ้าได้
 สร้างอาราม บ่อ สระ ถ้ำพาน ปฏิบัติพระอรหันต์ทั้งหลาย
 ผู้มีจิตตเย็นโดยเคารพ บริจาคจักษุ บิณฑบาต คีรีตนา-
 บัฏจัย เสนาสนะ ในเหล่าท่านผู้ชื้อตรงด้วยจิตตเดื่อมได้
 รักษาอุโบสถศีลอันประกอบด้วยองค์ ๘ ในคัมภีร์ ๓๔-๓๕-๘
 แห่งบักขี และปาฏิรายบักขีเป็นผู้ระวางในศีลในกาตทุกเมื่อ
 เป็นผู้ดำรวม บริจาคทานจึงบันเทงในวิมาน ฯ

ในกาตเมื่อมาดัดเทพบุตรทูลวิมาน ๘ เหล่านี้แด่พระ
 เจ้าเนมิราชอย่างนี้ ถักเทวราชทรงจินตนาการว่า มาดัด-
 เทพประพฤติชั่วจึงมีเทวบัญชาให้เทพบุตรผู้องไว้อื่นออกไป
 เตือนว่าท่านจงแจ้งแก่มาดัดเทพว่า ถักเทวราชให้หา
 ท่าน ฯ เทพบุตรนั้นไปโดยเร็วแจ้งแก่มาดัดเทพให้ทราบ ฯ
 มาดัดเทพสารถได้ดัดบคำแห่งเทพบุตรนั้นกัคำวี่ว่า บัคน
 เราไม่อาจะรักชั่ว จึงแสดงวิมานเป็นอันมากในขณะ
 เดียวถวายพระเจ้าเนมิราชบรมโพธิ์ดังนี้ ฯ พระบรมโพธิ์-

สัตว์จึงตรัสถามมาดัดเทพธำรณี ถึงกศักรกรรมของเหล่า
เทพบุตรผู้ด้วยทิพยสมบัติในทิพยวิมานนั้น ๆ

วิมานทองอันบุญญาภาพตบแต่งเป็นอันมากเหล่านี้อยู่ในนภากาศไปโรจน์โชติช่วง กระจ่างฟ้าโชติช่วงในระหว่างก้อนเมฆฉะนั้น เทพเจ้าทั้งหลายผู้มีฤทธิ์ประคัมภีร์พาภรณ์สถิตอยู่ในวิมานเหล่านั้น อันหมู่นางอัปสร ห้อมล้อม ถัด เบียดกันมาเฝ้าโดยรอบความยินดีปรากฏแก่เรา เพราะเห็นความเป็นไปนี้ เราถามท่าน เทพเจ้าเหล่านั้นได้ทำความดีอะไรไว้ จึงถึงสุวรรณบัลลังก์ในทิพยวิมานมาดัดเทพบุตรนั้นว่า เทพบุตรเหล่านั้นบรรดาในศาสนาพระกัณฐกมาดัมพพเจ้า ตั้งมั่นในพระวัชรธรรมที่พระพุทธเจ้าให้รู้แจ้งแล้วด้วยศรัทธาเป็นดวงของพระกัณฐกมาดัมพพเจ้าปฏิบัติตามคำสอนของพระศาสดา ไม่สามารถขัดขืนขัดแย้งสถิตอยู่เพียงในโลคาบัตติผล จึงมาเกิดในวิมานเหล่านั้น ขอพระองค์ทอดพระเนตรสถานที่สถิตของเทพเจ้าเหล่านั้นเถิด ฯ

มาดัดเทพ แสดงวิมานอันด้อยอยู่แต่พระเจ้าเนมิราช

อย่างนั้นแล้ว เมื่อจะทำความอดสาหัสเพื่อคองนารไปดำเนิน
ดักกเทวราช ได้กล่าวว่

ข้าแต่มหาราชเจ้า สถานที่อยู่ของเหล่าสัตว์มีกรรม
เป็นบาปพระองค์ทรงทราบแล้ว เพราะได้ทอดพระเนตร
เห็นที่อยู่ของเหล่าสัตว์นรก อนึ่งข้าแต่พระราชผู้แสวงหา
พระคุณ ชรรณ สถานที่อยู่ของเหล่าท่านผู้ทำกรรมอันงาม
พระองค์ได้ทรงทราบแล้ว บัดนี้ขอเชิญเสด็จพระองค์เสด็จ
ไปในสำนักแห่งอมรินทรเทพเจ้า ฯ

และภครนมาตตีเทพธำรถักถ้าวอย่างนั้นแล้ว ก็รับ
เวรยันทพิพยรตต่อไป แดงดักตปริณิชนทบรรพตซึ่งตั้ง
อยู่ด้อมดิเนรราชบรรพต ฯ สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
เมื่อจะครัดการที่พระเจ้าเนมิราชทอดพระเนตร เห็น บรรพต
เหล่านั้นแล้วครัดถามมาตตีเทพธำรถักให้เป็นชัด จึงครัดว่า

พระเจ้าเนมิราชประทับอยู่บนทิพยยานเทียมดิถีพระ
มาณ ๑ พันเสด็จไปอยู่ ได้ทอดพระเนตรเห็นภูเขาท้งหลาย
ในว้างด้นนครสมุทร ครนทอดพระเนตรเห็นแล้วครัด
ถามเทพทูตอันมีนามว่ามาตตีว่า ภูษาเหล่านั้นชื่ออะไร ฯ

มาตตีเทพบุตรได้ฟังครัดถามจึงทูลสนองว่า

ภูเขายักษ์ใหญ่ทั้ง ๗ คือ ภูเขายักษ์ดู่ที่ตั้งอยู่บนภูเขายักษ์นอก
 ภูเขายักษ์ปวง ภูเขายักษ์กรวดกระอยู่ภายในและสูงกว่าภูเขายักษ์
 ดู่ที่ตั้งนะ ทะเลเขายักษ์ตั้งในรวง ๒ ภูเขายักษ์ ภูเขายักษ์
 ยักษ์กระอยู่ภายในและสูงกว่าภูเขายักษ์อินทรี ทะเลเขายักษ์
 ตั้งในรวง ๒ ภูเขายักษ์ ภูเขายักษ์เนินกระอยู่ภายใน
 และสูงกว่าภูเขายักษ์อินทรี ทะเลเขายักษ์ตั้งในรวง ๒
 ภูเขายักษ์ ภูเขายักษ์เนินกระอยู่ภายในและสูงกว่าภูเขายักษ์
 เนินกระ ทะเลเขายักษ์ตั้งในรวง ๒ ภูเขายักษ์ ภูเขายักษ์
 อินทรีอยู่ภายในและสูงกว่าภูเขายักษ์อินทรี ทะเลเขายักษ์
 ตั้งในรวง ๒ ภูเขายักษ์ ภูเขายักษ์ ๗ เหล่านี้สูงขึ้น
 โดยลำดับในดู่ตั้งมฤต คฤกษณ์นั้นได้ตั้งอยู่ เป็นทิพย
 สถานที่อยู่แห่งมหाराชเทพเจ้าทั้ง ๕ ขอพระองค์ทอดพระ
 เนตรภูผาเหล่านี้ ฯ

มาดดีเทพธิดาธิดาแดงเทวโลกแห่งจาคุมหารราชแด
 พระบรมโพธิสัตว์เจ้าอย่างนั้นแล้ว ขัณเฑาะว์นครถออกไป
 แดงรูปแปดพระอินทร์ ซึ่งประดิษฐานด้อมขัณเฑาะว์
 นามว่าจิตตกฤ ซึ่งแปลว่ามียอดอันวิจิตรแห่งดวงดั่ง
 ดูปภาพ ฯ บรมโพธิสัตว์เนมิราชทอดพระเนตรเห็นทวาร

นั้นแล้วครั้นตามว่า

ประคัมรูปต่าง ๆ รุ่งเรือง วิจิตรต่าง ๆ อันรูป
เช่นรูปสถูปกัณฑ์เทวราชแวดล้อมรักษาดัดแล้ว คุจวนะอัน
เดื่อโครงทงหลายรักษาดัดแล้ว ฉะนั้น ย่อมปรากฏ ความ
ยินดีปรากฏ ความยินดีปรากฏแก่เราเพราะเห็นประคัม
เป็นไปอย่างนี้ เราถามท่าน ประคัมชื่ออะไร เป็นประคัม
ที่นารมย์ปรากฏเห็นไกล มาดัดเทพบุตรทูลสนองว่า
ประคัม ชื่อ จิตต กุฏ เป็น ที่เข้าออก แห่งเทวราชสถิตย์นั้น
เพราะประคัมนี้เป็นประตูของเทพนคร ซึ่งตั้งอยู่ในที่สุด
แห่งเขาดีเนรราช อันนำด้วยเป็น ร่องงามปรากฏอยู่มีรูป
ต่าง ๆ รุ่งเรืองวิจิตรต่าง ๆ อันรูปเช่นรูปสถูปกัณฑ์เทว
แวดล้อมรักษาดัดแล้ว คุจวนะอันเดื่อโครงทงหลายรักษาดัดแล้ว
ฉะนั้น ย่อมปรากฏ ข้าแต่เทพเจ้าผู้แผ่ดวงหาคุณธรรม
ขอพระองค์เสด็จเข้าโดยประคัม จงทรงเหยียบภูมิภาคอัน
ราบรื่น ฯ

มาดัดเทพธำรงทูลอย่างนั้นแล้ว ให้พระเจ้าเนมิราช
เสด็จเข้าสู่เทวนคร ฯ เหตุนี้ท่านเป็นพระพุทธพจน์อันพระ
ผู้มีพระภาคเจ้าตรัสแล้วว่า

พระเจ้าเนมิราชประทับอยู่บนทิพยยานอันเทียมด้วย
 ดินรพีประมาณ ๑ พันเสด็จไปอยู่ ได้ทอดพระเนตรเห็น
 เทวดานี้ ๕

พระบรมโพธิสัตว์เนมิราชประทับบนเวรยานทิพยยาน
 ทอดพระเนตรเห็นเทวดา ชื่อสุธรรมจิงครัตถามาตต์
 เทพธำรณี ๕

วิมานอัน บุญญา นภาพตกแต่แล้วรุ่งเรืองดั่งแสง
 จากฝ้ายดั่งด้วยแก้วไพฑูรย์ ราวกระอาภาคมี่แดงดั่งดก
 เรียวปรากฏในตรรกาดนนั้น ดูก่อนเทพธำรณี ความ
 ยินดี ปรากฏ แก่เรา เพราะเห็นวิมาน นี้นะมาตต์เทพธำรณี
 เราถามท่าน วิมานนี้ชื่ออะไรหนอ มาตต์เทพธำรณีตอบ
 วิบากแห่งบุญกรรม ทูลพยากรณ์แด่พระเจ้าเนมิราชบรม-
 โพธิสัตว์ยังไม่ทรงทราบวิบากของบุญกรรมว่า วิมาน
 นี้เป็นเทพธำรณีนามปรากฏว่าสุธรรมมา รุ่งเรืองด้วยแก้ว
 ไพฑูรย์ อันวิจิตร อันบุญวิบาก ตกแต่ง เสาทองหลายอันทำด
 แดงมีเหลี่ยม ๘ แดงด้วยแก้วไพฑูรย์ทงหมดรับได้เทพเจ้า
 ทั้งปวงชาวดาวดึงส์ทำเทวินทรให้เป็นประมุข ถ้อยมนักคิด
 ความเจริญแห่งเทวดาและมนุษย์ทั้งหลายอยู่ ข้าแต่พระ

องค์ผู้แสวงหาพระคุณธรรม ขอพระองค์ทรงอนุโมทนา
แก่เทวดาทงหลาย เด็จเจ้าไป ผู้ธรรม เทพ ญาณ โดย
มรรคานี้ ฯ

ฝ่ายเทวดาทงหลายนํ้าคอยพระโพธิสัตว์เจ้าเดด็จมา ฯ
เทพยาเหล่านั้น ได้ยิน ว่าพระ บรมโพธิสัตว์เจ้าเดด็จมาแล้ว
ต่างก็อของหอมรูปเครื่องอบและดอกไม้ทิพย์ ไปคอยอยู่
ที่ทางจะเดด็จมาตั้งแต่ชุมประศุขอว่าจิตตกฏ บุราพระ-
มหาสัตว์เจ้าด้วยของหอมและบบผาชาติเป็นต้น นำเดด็จ
สู่เทวดาอันชื่อว่าสุธรรมมา ฯ พระราชาลงจากเวรยันค-
ทิพยรถเดด็จเข้าสู่เทพธนา ฯ เทพเจ้าทงหลายในที่นั้นเชิญ
เดด็จให้ประทับนั่งบนทิพยอาสน์ ฯ องค์อมรินทร์เจ้าทง
เชิญเดด็จให้ประทับนั่งบนทิพยอาสน์และเสวยทิพยกามสุข ฯ
เมื่อดมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าจะทรงประกาศข้อความ
นํ้าทงครตัว

เหล่าเทวดาเห็นพระเจ้าเนมิราช นั้นเดด็จมาถึงกนิค
นิกว่า ข้าแต่มหाराชาเจ้า พระองค์เดด็จมาดัดแล้ว อนึ่ง
เดด็จมาแต่ไกลก็เหมือนใกล้ ขอพระองค์ประทับนั่งในที่
ไกลแห่งเทวราชเจ้า ณ บัดนี้ ดักระเทพเจ้ายินคั่นกัขอ

พระองค์ผู้พระราชแห่งอิเทรวฐ ผู้ทรงอนุเคราะห์ชาวกรุง
มิดดา วาสวเทวาราชเชิญให้ด้วยทิพยการามณัและยับยั้ง
อยู่ ณ ทิพยอาศน์นี้แล้ว พระองค์เสด็จมาถึงทิพยสถาน
เป็นที่อยู่ของเหล่าเทพยดา (ผู้ยังตั้งที่ประสงค์ให้เป็นไป
ได้ตามอำนาจ) ขอพระองค์เสด็จอยู่ในหมู่เทพเจ้าผู้สำเร็จ
ทิพยการามณั ขอพระองค์ด้วยทิพยการามณัในหมู่
เทพยดาชาวดาวดั่งด้า

ดักกัณทรหมหาราชเชิญเสด็จพระโพธิสัตว์เจ้า ให้ด้วย
ทิพยการามณะให้ประทับอยู่ ณ เทวสถานอย่างนั้น พระเจ้า
เนมิราชได้ทรงสดับเมื่อจะดำรงห้าม จึงตรัสว่า

ตั้งอันใดได้มาเพราะผู้อื่นให้ ดังนั้นเป็นความถึง
พร้อมเหมือนอย่างยานที่ขอยืมเขามา หรืออย่างทที่ทรัพย์
หยิบยืมเขา (ไม่เป็นสิทธิ์แก่ตน) หม่อมฉันไม่ปรารถนา
ตั้งที่ผู้อื่นให้ บุญทั้งหลายที่หม่อมฉันได้ทำเอง นั้นจะเป็น
ทรัพย์มีสิทธิ์แก่หม่อมฉันๆ จักได้กลับมาบำเพ็ญกุศลให้
มากในหมู่มนุษย์ ด้วยอันบริจาทาน ด้วยอันประพฤติ
เสมอด้วยไตรทวาร ด้วยอักษาคัด และด้วยอันฝึกอินทรีย์
ซึ่งจะได้ทำไว้ให้ได้ความสุขและไม่ตามแต่คร้อนภายหลัง

พระมหาดัตต์เนมิราชเจ้า ทรงดำแดงธรรมด้วยพระ-
 ตูรเตียงอันไพเราะแก่เหล่าเทพดาอย่างนี้ เมื่อทรงแดง
 ธรรมประทับอยู่ ๗ วัน ด้วยการนับในมนุษย์ยังหมื่นเจ้า
 ให้นับประทับอยู่ ในท่ามกลางแห่งหมู่เทพดา เมื่อจะ
 ทรงพรณนาคุณแห่งมาตตเทพทศจันทรธิดา

มาตตเทพธิดารักผู้เจริญเป็นผู้มอบการแก่เรา เพราะ
 ได้แดงสถานที่อยู่แห่งเทวดาผู้มกัถยานกรรม และสถาน
 ที่อยู่แห่งสัตว์นรกผู้มาปกรรมแก่เรา ฯ

ถ้าคัมภีร์พระเจ้าเนมิราชเจริญสักกเทวราชมตรธิดา
 หม่อมฉันปรารถนาเพื่อกลับไปสู่มนุษย์โลก ฯ สักกิทร
 เทพเจ้าจึงมีเทวโองการตั้งมาตตเทพธิดาว่า ท่านจงนำ
 พระเจ้าเนมิราชเสด็จกลับไปในมิกิถานครนั้นอีก ฯ มาตต
 ธิดารับเทวบัญชา แล้วเจริญเสด็จ พระเจ้าเนมิราชให้ขึ้นสู่
 ทิพยรถ ฯ พระเจ้าเนมิราชบรมโพธิสัตว์นั้นถึงด้วยกับหมู่
 เทพยดาแล้ว ยังเหล่าเหล่าเทพยดาให้กลับแล้วครีธธิดา
 เสด็จขึ้นสู่เวชนันทรารรถ ฯ มาตตเทพธิดารับรถนั้นไป
 ถึงเมืองมิกิถาโดยปาจิณฑาภาว ฯ มหาชนเห็นทิพยรถก็
 เป็นผู้มกัถคัมภีร์ถึงว่า พระราชาของเราทั้งหลายเสด็จกลับ

แล้ว มาคิดเทพทำประตักษิณมิตดายังพระมหาสัตว์เจ้า
ให้เสด็จดังที่สั่งหับญรนั้น แล้วทูลถามกลับไปที่อยู่แห่งตนว่า
ฝ่ายมหาชนแควดล้อมพระราชาทูลถามว่า เทวโลกเป็น
อย่างไร พระโพธิสัตว์เจ้าทรงเล่าสมบัติของเทพดาแ
ของสักกเทวราชา แล้วตรัสว่า แม้ท่านทั้งหลายจะกระทำ
บุญมีทานเป็นต้น ท่านทั้งหลายจักบังเกิดในเทวโลกนั้น
เหมือนนั้นเหมือนกัน แล้วทรงแสดงกรรมแก้มหาชนว่า
ครั้นกาลต่อมา พระมหาสัตว์เจ้าเนมิราชนั้นในเมื่อภษามดา
ทราบทูลความที่พระเศ้าหงอกเกิดขึ้น จึงทรงให้ถอนพระ
ศกหงอกนั้นด้วยพระแท่นบทองคำ วางในพระหัตถ์ ทอด
พระเนตรเห็นพระศกหงอกนั้นแล้ว ถัดพระหฤทัยพระราช
ทานบ้านช่วยแก่ภษามดา เป็นผู้ใคร่จะทรงผนวช จึงมอบ
ราชสมบัติแก่ราชโอรส ในเมื่อพระราชโอรสทูลถามว่า
พระองค์จักทรงผนวชด้วยเหตุไร จึงตรัสเหตุให้พระราช
โอรสทราบแล้ว ตรัสว่า

สมหงอกงอกบนเคี้ยวแห่งบิดาเกิดแล้วนี้ ก็นำความ
หนักไปเสีย เป็นเหตุทูลปรากฏแล้ว สมัยนี้จึงเป็นคราว
ที่บิดาจะบวช

พระเจ้าเนมิราชบรมโพธิสัตว์ครัดคากาน^๕แล้ว ก็ทรง
ผนวชพระทัยอยู่ ณ อัมพวันนั้นนั่นเอง เจริญพรหมวิหาร
ทั้ง ๔ มีฉานไม่เสื่อมก็เป็นผู้บังเกิดในพรหมโลก เหมือน
ราชาทั้งหลายที่มีในกาตก่อน ๆ

สมเด็จพระศาสดาเมื่อจะยัง ความที่พระเจ้า เนมิราช
นั้นเป็นผู้ทรงผนวชแล้วให้เป็นแจ้ง จึงทรงครัดที่พูด ว่า
พระเจ้า เนมิราช บรมโพธิสัตว์ ผู้พระราชแห่งแคว้น
วิเทหะผู้ทรงอนุเคราะห์ชาวเมืองมถิดา ครัดคากาน^๕ว่า
อุตุตมรุกรหา มยุห์ เป็นต้นฉนั้นแล้ว ทรงบูชาญเป็นอันมาก
คือทรง บริจาค มหาทาน เข้าถึง ความเป็นผู้ดำริรวมในศีล ๆ
ฝ่าย พระราชโอรส ของ พระบรมโพธิสัตว์ นั้นมีพระ นามว่า
กาดวรัชกะ รับครองราชสมบัติตั้งต้นคคิงค์แล้ว คค
วงคั้น^๕ คือ เมื่อถึงคราวพระศกหงออกแดงทราบแล้วหาทรง
ผนวชไม่ ๆ

สมเด็จพระศาสดา ทรงนำ พระธรรม เทศน่านมาแต่
ครัดท้าวความหลังว่า คู่ก่อนภิกษุทั้งหลาย พระศาสดา
ออกมหาภิเนษกรรมณในกาต^๕นั้นหาไม่ แม้ในกาตก่อนก็
ได้ออกมหาภิเนษกรรมณครัดฉนั้นแล้วทรงประกาศจุรา

รัชต์ ประชุมชาติ ก. ตักทอวราชาในครุฑนักษัตร
 มาเป็นภิกษุชื่ออานนท ในกาถ นาคตเทพธรรมาในครุฑ
 นักษัตรมาเกิดเป็นภิกษุชื่ออานนท ในกาถนักษัตร
 ๘๔,๐๐๐ องค์ในครุฑนักษัตรมาเป็นพุทธบริษัทในกาถ
 กัมมิราชมหาสัตว์ในครุฑนักษัตรมาเป็นเราผู้
 ตัณมาตัมพุทธะในกาถนักษัตร

จบเน่มิราชชาดก

จาก มหานิบาตชาดก

ทศชาติฉบับชินวร

ได้รับอนุญาตจาก

พระอบาลีคุณปาจารย์ วัดราชบพิธ

เรื่อง ของเปรต

ถ้าแลเมื่อใดมวตุนุษย์เลียง
รู้จักกรรมชั่วของตน เบียง
ชะโมยผู้ร้ายเลียงอาชญาแผ่นดิน
ได้แล้ว เมื่อนั้นโลกนี้จะ
มีแต่เดรัจฉาน

ครั้งหนึ่งยังมีขุนนางมั่งคั่งผู้หนึ่ง มีนามว่าพระยา
นิกรมบุญเดนา ผู้ซึ่งนอกจากได้รับเบี้ยบำนาญ ๕๐๐
กว่าบาท ยังมีรายได้อื่นอีกไม่น้อยกว่าเดือนละ ๓,๐๐๐
๕,๐๐๐๐ บาท เพราะนอกจากผลประโยชน์ดังกล่าว ๓ ๕
ต้องฝากถนนเขาวราชอีกบ้างแล้ว ยังมีดอกเบี้ยซึ่งเจ้าคุณ
ได้ให้บุคคลที่นำส้มเพททำการกู้ยืม ถึงแม้ในสัญญาจะบ่ง
ชี้ว่า ผู้ยืมจะเสียดอกเบี้ยสูงตามเจ้าคุณก็หาได้
คำนึงตามสัญญานั้นไม่ คงคิดดอกเบี้ยบวกเข้าไปอีก
หลายสิบเปอร์เซ็นต์ ลูกหนี้ผู้ว่าเจตนาไม่ได้รับความ
อยุติธรรม โดยถูกบีบบังคับด้วยวิธีผิดแผกของเจ้าหนี้

ธรรมเช่น^๕นี้เสมอ แต่นั่นแหละในพระพุทธศาสนาของเรา
ก็มักดำ^๕ไว้ว่า มนุษย์จะต้อง^๕สนองกรรมที่^๕คนทำไว้ใน
ปางหลัง ฉะนั้นพรหมพอกของเจ้าคุณก็พอใจที่จะ^๕เหมาะให้
ว่า ที่^๕เป็น^๕คณิก^๕เพราะเป็นกรรมเก่าของเหล่าลูก^๕หินของ
เจ้าคุณได้^๕ตาม^๕สนอง จึงต้อง^๕มา^๕เสีย^๕ดอก^๕เบี้ย^๕แพง^๕เช่น^๕

พูดถึงกรรมเก่าอีก^๕นั้นแหละ มัน^๕ก็^๕คง^๕เป็น^๕กรรมเก่า
ของเจ้าคุณ หากแต่^๕ว่า^๕มัน^๕เป็น^๕กรรม ซึ่งบุญกุศลของ
เจ้าคุณเมื่อชาติปางก่อนได้^๕สร้าง^๕ไว้ และสร้าง^๕ไว้^๕อย่างไร
ในเมื่อ^๕ด้วย^๕ชาติ^๕เป็น^๕พระมหากษัตริย์หรือ^๕สัตว์^๕เดรัจฉาน ก็
สุด^๕แล้ว^๕แต่^๕ผู้^๕อ่าน^๕จะ^๕นึก^๕เขา^๕เอง แต่เราจะฟัง^๕ทราบ^๕ได้^๕อย่าง
แน่นอน^๕ว่า^๕ลูก^๕หิน^๕ผู้^๕นั้น^๕ดอก^๕เบี้ย^๕ให้^๕เจ้า^๕คุณ^๕อย่าง^๕งาม^๕นั้น ทุก
คนได้^๕มา^๕อย่าง^๕ยาก^๕เย็น^๕สุด^๕ที่จะ^๕พรรณนา

เจ้าคุณได้^๕คง^๕ทน^๕ลง^๕แรง^๕อาบ^๕เหงื่อ^๕ต่าง^๕หน้า ธรรม^๕ราย
ได้^๕ทั้ง^๕ทาง^๕ข้าง^๕และ^๕ทาง^๕ตรง ซึ่งการ^๕หาร^๕าย^๕ได้^๕ทำ^๕ของ^๕นั้น^๕บาง
คราวเจ้าคุณได้^๕ยอม^๕เสีย^๕ตำแหน่ง ยศ แม้แต่^๕สาย^๕งา^๕พาย
ตั้ง^๕หมก^๕ซึ่ง^๕ทำ^๕ความ^๕สง่า^๕งาม ในภาพ^๕ถ่าย^๕ที่^๕ระ^๕บาย^๕ด้วย^๕สัตว์^๕โค^๕รดา
โครม ซึ่งนาย^๕บุญ^๕เสนา^๕บุตร^๕ชาย^๕หัว^๕นอก^๕คน^๕เดีย^๕ว^๕ของ^๕เจ้า^๕คุณ
ได้^๕ถ่าย^๕และ^๕จัดการ^๕ส่ง^๕ไป^๕พิมพ์^๕ถึง^๕รอด^๕เชด^๕เคอร์^๕ใน^๕อเมริกา^๕มา

กำหนดเป็นของขวัญวันเกิดของเจ้าคุณบิดานั่นเป็นปัจจัยที่ทำ
ให้นายบุญเดนาได้เป็นเจ้าของรถคันนี้ตั้งแต่วันนั้น กับ
เงินในแบงก์อย่างน้อยไม่ต่ำกว่า ๒๐,๐๐๐ บาท ซึ่งทำให้
นายบุญเดนาสามารถหัวใจเจริญศรีตราเด่นว่า ผู้ใดจะมา
มาได้จากอาตมาเสียเลย ข้าราชการเลย และชายหนุ่มรูป
งาม ๆ อีก อย่างน้อย ๒-๓ คนผู้ซึ่งยอมฉีกขายด้วย
ประการทั้งปวง บางคนทำงานอยู่ก็ยอมสละเงินเดือน
ยอมสละเวลาหาโอกาสมาประโคมเรอจนติดหู โดยที่
ยอมไปทำงานสาย โดยมีข้ออ้างกับหัวหน้าว่า มารดา
เจ็บป่วย ภรรยาแพ้อังคฆาแมแต่จะระโมยขึ้นบ้านก็ยอม
ทนงัดด้วยหวังในสิ่งเดียว คือตัวแม่เจริญศรี

มันเป็นความสามารถอย่างหนึ่งที่นายบุญเดนาชิงเอา
ความมั่งคั่งมาได้จากบุตรต่าง ๆ ที่อดคำหึงทนต์เหล่านั้น
เป็นสิบ ๆ แก้วคือกิน คำเหล่านี้เป็นรายได้ส่วนใหญ่นั่น
แม่เจริญศรี คืบแห่งรัชชะระของนายบุญเดนาทำความมัน
ม้วนอิจฉาริษาให้เกิดมีขึ้นระหว่างหนุ่ม ๆ จนกระทั่งสถานที่
ที่เด่นรำตก อยู่ในสภาพอย่างที่เราเห็นตาม ท่อ ประปาธาร
ณะซึ่ง ทาง บ้าน เมือง จิตตงวนเพื่อความดีของประชาชน

แต่เนื่องจากความมุ่งหมายนั้นเองที่ได้นำพี่น้องชาวไทย และจีน
 เกิดแก่งแย่งกันจนต้องไปนอน แอ้งแม้ง อยู่ในโรงพักตลอด
 ไม่น้อยราย และนอนเป็นอาหารขบุงอยู่ในที่คุมขังไม่น้อย
 เลย อย่างไรก็ตาม แทบทุกคนแพ้นายบุญเด่นด้วยความ
 คิดแค้นกระวนกระวายเป็นที่สุด นอกจากบุรุษร่างใหญ่
 ผู้ซึ่งมีความชำนาญในทางตัดทอง และทำงานอยู่ในสถาน
 ดัดาศนั้น เขาเป็นผู้ที่ต้องเสียตังค์มากที่สุด เพราะว่าเรา
 เป็นด้ามี่ตามกฎหมายของแม่เจริญศรีโดยอยู่กิน ด้วยกันมา
 ก่อนพระบัญญัติด้ามี่ภรรยาออกและมีพยานรู้เห็น ถ้าจะ
 นับให้ถี่ถ้วนแล้วคงมีจำนวน ๑๐๐ กับ ๑ คน แต่เขาผู้ต้อง
 เสียตังค์มากกว่าคนอื่น ถัดมาคือพ่อค้าขายน้อยกว่าชายอื่น ๆ
 ทั้งสิ้น เรามีโอกาสจะคาดเห็นความรู้ดีของเขาได้จากทาง
 อื่นใด นอกจากที่จะเห็นเขาฟาดกตองแรงไปบ้าง ผิดจังหวะ
 เกนกว่าธรรมดาไปบ้าง จนเป็นเหตุให้ผู้จัดการสถานดัดาศ
 ต้องแฉ่งใจจนแทนที่แผนระบมเนื่องจากผลที่แพทย์ได้ปลุกเมื่อ
 ๑ วันก่อนกำลังขึ้น ทั้งนเพื่อให้ง่ายแก่เพื่อนกตองของผู้
 ต้องสูญเสียเมียขวัญ แต่เขาก็มิได้โหมหนัดเสียใจ ในเมื่อ

เห็นเจริญศรี เคียงคู่ กับนายบุญเด่น ก้าวหายดับไปในคือข
คันมันปลาบ แล้วเขาก็หันขึ้นนั่งรถตามดอเคียงข้างสหาย
เมาท์รมเบ็ด ผู้ซึ่งกำลังจำระหว่งขับโดหิตที่ซุ่มออกมา
จากริมฝีปากอันบวมเย็นเนื่องจากการเมาอย่างไม่หยุหย่อน
เพื่อสนองรางวัล ๓๐ บาท ที่นายบุญเด่นาโยนให้

“เฮ้ยคุณแม่พิกตทองของเองซิ” มนุษย์ปากเย็น

กล่าวพลางกระท่งต้งข้างนักตักตอง

“อ๊แดงนะรี ช่งมันเถอะ ข้าปดอบใจข้าได้แด้วละ”

“หนอยแน่ะ ยัว”

“จริง ๆ ละ ข้าคิดเดี่ยยังจ้ ว่าข้าได้อ๊แดงมาโดยที่
ให้เงินยายเงินแม่ขอมันยืมเพียง ๒๐ บาท แด้วข้าก็ได้
อ๊แดงมาเมื่ออายุ ๑๗ แนะ คุณบุญเด่นาต้องเดี่ยตั้ง ๒๐๐๐
เพื่อที่จะไคมันในคันนี้ ที่หงฮาดง ๓๐ ปี จนอายุอ๊แดง
ได้ตั้ง ๒๗ ปีแด้ว คนอย่างข้าจะเออะไรอ๊กเถอะวะ ตาม
ดอ.....ไปดงกถ้วย”

มันเป็นกรรมดาของผู้นำนิทาน ที่มักจะเล่าอ้อม
ก้อมเกินเรื่องไป จึงขอขออนมากด่าถ่งพระเอกของเรื่อง
คือ พระยานิกรมบุญเด่นาเดี่ยที่ จับคันทว่า กรรมชาติ

ก่อนของแถมตามมาสนอง แกร่งเป็นผู้มั่งคั่งในชาตินี้ แต่ก็มี
 ไม้ไผ่แต่เพียงกรรมเก่าที่ทำให้แถมมั่งคั่ง มันอยู่ที่แถมเดิมแต่
 เป็นต่างหาก จงว่าแถมเดิมแต่ไม่เป็นอย่างไรได้ แกร่ง
 ต้นตอแต่แถมเป็นอายบ้อง คนใช้คนสนิทของเจ้าพระยาราช
 เกษาริบัติ จนกระทั่งได้เป็น พระยาพานทองและตำแหน่ง
 ข้าราชการเป็นตำแหน่งสุดท้าย ถ้าแถมไม่มีความสามารถ
 เฉลียวฉลาดเป็นยอดเยี่ยมแถมคงไม่ได้รับราชการ ผลของพระ
 เสด็จพระคุณมาถึง ๔ รัชการ ถึงแม้ว่าคงหลายครั้งที่ถูก
 ทางราชการตักกรรมพิจารณาเรื่องตักตวง บางเรื่องแถม
 ก็ยังไม่ถึงกับตกอับ แม้แต่ครั้งสุดท้ายที่แถมโดนเข้าอย่างหวุด
 หวิด เพราะความเฉลียวฉลาดและไหวพริบดีสามารถผ่อน
 หนักให้เป็นเบา แกร่งพ้นจากการถูกถอดหรือรับราชอาญา
 แต่พระนิกรมบุญเสนาถูกแต่เพียงปลด ออกรับ พระราชทาน
 บำนาญฐานหย่อนความสามารถ เบี้ยบำนาญเพียง ๔๐๐
 บาทต่อเดือน แต่เท่าที่ได้ระดมไว้นับแสนนั้นก็พอจะประ
 คองชีวิตในยามชราไปได้นาน

เมื่อครั้งรับราชการอยู่ แกร่งยอมเสียทุกอย่างเพื่อทำ
 สิ่งที่เป็นประโยชน์และไม่เป็นประโยชน์ นับแต่สละเวลา

กลางคากกลางคืนมาทำงานนอกเวลา จนเต็มย่นพนักงาน
 ผู้ซึ่งต้องเปลี่ยนสภาพเป็นค่างคาว่าน่าอัศจรรย์ แกกยอม
 ขอให้ แต่ผู้หลักผู้ใหญ่เห็นคุณงามความดีก็แถมให้
 ร้อยหนักแกกยอมไปขึ้นคากแดดหิวแดง ดังแต่แกกยอมที่
 ดุด จันกระทั้งเดือนมายน้อยแถมหน้าตามชานชวดถ้านั้น
 เพื่อดั่งเด็กลงในกรมไปบักได้ เริ่มตั้งแต่เมื่อครั้งรถไฟยัง
 ออกจากสถานีบางกอกน้อย จันกระทั้งรถดีเซดที่ทันสมัย
 เกิดขึ้นชบวนออกจากสถานีหัวตาโพง ตั้งแต่แกกยอมเซงอ
 ุดพระร่วง ของเด็กลงใน กรมจันกระทั้งได้ขึ้นพระกระแด้วรับ
 ดั่ง ซึ่งมีขอพระทัยผู้ไปดั่งเด็กลง แม้แต่เมื่อคราวพระ
 องค์จุล ๑ กับพระองค์พระ ๑ เด็กลงวิดัดสู่ประเทศไทย
 ภายหลังที่ได้ทรงสร้างพระนามในทางกีฬาไว้กระฉ่อนในต่าง
 ประเทศ ทั้ง ๆ ที่แกไม่รู้จักพระองค์ท่านเลย และแม้แต่
 จะถามว่ารถกับเกวียนนั้นต่างกันอย่างไร แกก็แทบจะบอก
 ไม่ถูก แกก็ยังไปรับเด็กลง อา.....มันมีไรนิดเดียว
 ของนักกีฬาของพระองค์พระที่แกนึกถึง แกก็คิดมั่งที่จะเอา
 ที่ ๆ ไม่มีราคาของแกไปจำหน่ายพระองค์จุล ๑ ค่างหาก
 วานขึ้นนัดมาจับคอนเช้า ตอนกลางคืนแกยังอดด่าหึงผ้า

มองธรรมดุดันคำไปนั่งตากน้ำค้างเป็นอาหารยุ้ง อยู่กลาง
 ตำนานบ้านนายสนั่นเนื่องในงานฉลองอายุ ๖๐ ของแม่ยาย
 ของนาย สนั่น พัทธพงศ์ อธิบดีของนายบุญเด่นา เมื่อ
 นายสนั่นทักแก ๆ รู้สึกพอใจเป็นที่สุด แต่หาได้คิดไม่ว่า
 นายสนั่นทักแกแล้วก็ต้องไปนั่งคิดอยู่นานว่า “อ้อตาหัว
 หงอกคนไหนคือใคร ?

นิทานเรื่อง เปเรต ออกจะยืดเยื้อมากมายโดยที่ยังไม่
 ปรากฏตัวเปเรต จึงขอรวบรัดตัดบทให้ถึงตัวเปเรต และ
 ในที่สุด มันก็มาถึงพระยานิกรมบุญเด่นาอีกนะแหละ

ในขณะที่พ่อหนุ่มบุญเด่นากำลังพักผ่อนอยู่กับแม่เจริญ
 ศรัททางหนึ่งหน ทางเจ้าคุณพ่อกำลังตรวจดูเต๋เฮ้ออยู่ตาม
 ประตูผู้สูงอายุกี่สิบแห่งหนึ่ง เจ้ามุนคงจะสนุกสนาน
 อยู่อีกนานหากแต่หลอดประไฟแกต้ปคนละส้มส่วนของตรา
 คำกับโซดาไม่ดื่มพินกัน จึงเดินเข้าพระตำหนักหัวเราะถัน
 จะด้วยเรื่องอะไรไม่มีใครทราบ “คุณพระหัวเราะอะไร
 กันนะ ?” หลอดประไฟถาม

“เฮ้อเฮ้อ..... เฮ้อเฮ้อ.....เปเรต” พระตำหนักหัวเราะว่อน

“ไหนว่ามาซิเปเรตอะไร ?” พระยาสดกถามภายใน

หลังที่ได้ช่วยกว้างชันช้อนกตมของพระสมรกลับ ขึ้นไปตั้ง
ไว้บนเก้าอี้หวายอย่างเดิม

“ไม่ไหว้อีตานี้ เป็นถึงคุณพระแล้ว ยังมาเมา
อยู่ในตโมสร” พระยานิกรม ฯ นักพดางหยิบหมวกขึ้นได้
จะเดินออกก็พอดีได้ยินเสียงพระสมรอีก

“ฮ่าฮ่า.....พระยานิกรม ฯ เป็นเปรต ดุชิ กงจักร
อยู่บนกระดาน” พระยานิกรม ฯ รู้ดีเหมือนใครเขาประ
ทิดมาจุได้หู “พระยานิกรมบุญเสนาหนักทวนคำพูดของ
พระสมรในใจ ถึงแม้ว่ามันจะเป็นคำพูดที่เหลวไหล แต่
มันก็เป็นเหตุให้พระยานิกรมบุญเสนาเริ่มถอดหมวกแล้วเร่ง
เดินลงบันไดตโมสรไปสู่ถนน “ที่จริงเราไม่ควรถือคนเมา
มันกำลังมันเห็นเราผอมสูงหน่อยก็เลยพูดจะละเทะ แต่ก็
น่าเจ็บใจนักตั้งแต่เกิดมายังไม่มีใครเคยเรียกเราว่าเปรต”
พระยานิกรมบุญเสนาหนักพดางเดินพดางจะออกประตูคอกพอ
ศีรษะกระทบความเย็น ก็รีบสวมหมวก พอหมวกกระทบ
ศีรษะเสียงพระสมรก็กังขึ้นมาในหูอีก เดินเอาตัวรีบ
ถอดหมวก

“อ้ายอิน ฯ” เจ้าคุณตะโกนเรียก “อ้ายอิน

เขารกมา” พระยานิกรม ๖ เดือดในเมื่อเห็นนายอินยืน
อยู่ที่โรงรถกำลังคุยเฟื่องอยู่กับเด็ก ๆ จนไม่ได้ยินแก่เรียก

“อ้ายอิน เองมีว่คุยอะไร” เจ้าคุณควาตถามเมื่อ
รถเคลื่อนที่ออกจากสโมสร

“รับประทาน.....เด็กมันเด่าว่ามันเห็นเปรต

“หา.....เองว่ากระไรนะ?” พระยานิกรมนึก
ฉงนที่มากกระทบเรื่องเปรตเข้าอีก

“เปรตขอรับ เด็กมันเห็นเต็มอแถวหน้าสโมสร”

พระยานิกรมเสนาแทบจะบ้อมกระบานนายอินด้วยไม้เท้า
แต่จะแดงโมโหโตโตแก่ผู้่น้อยก็ดูกระไรอยู่ จึงนั่งนิ่งพยา
ยามระวังความคิดเรื่อยเปรี๊ต แต่เหมือนกับไม่รู้ดีกดีว แก
กลับพูดออกมาเปรย ๆ

“อ้ายเปรต^๕ มันเป็นอย่างไรหนอ?”

“ยายผมบอกว่า คนที่บาปหนาตายไปแล้วเกิดเป็น
เปรต ตัวมันสูงเทียมตึกเก้าชั้น มีงจกรอยู่บนหัว ความ
บาปหนาของมันทำให้เห็นดอกบัวเป็นกงจักร เห็นพระเห็น
เจ้าเข้ากตัญธองกรวัด ๆ”

“ยายเองโกหกให้ฟัง ผีเปรตที่ไหนมีวะ” พอด

ถึงบ้าน พระยานิกรม ๑ ลงจากรถแล้วเดินเข้าบ้านไป

“เฮ นี่ยังไฟในห้องรับแขกยังเปิดอยู่ ถ้าชาย
พวกเด็ก ๆ จะพากันมาเล่นในห้องรับแขกอีกแล้ว” นึก
พลางสาวเท้าเข้าไปในห้อง เหลือบไปเห็นหนังสือเปิด
ทิ้งอยู่กลางห้องเล่มหนึ่ง

“นั่นแหละ พวกเด็ก ๆ มาเล่นในห้องนี้จริง ๆ เขา
หนังสือประโลมโลกมาทิ้งไว้ในห้องรับแขก จะต้องเอ็ด
แต่พวกมันคงไม่รับ อ่า.....ต้องเก็บหนังสือไปเป็นพยาน
เจ้าคุณคิดพลางเดินไปหยิบหนังสือ พอยกหนังสือขึ้นดู
พระยานิกรม ๑ ก็ย่นคิ้วแข็ง หนังสือเล่มนี้เป็นหนังสือเล่ม
บาง ๆ พิมพ์ด้วยกระดาษชนิดเดวที่ดัด ที่หน้าปกมีหนังสือ
ตัวโตว่า “เปเรต” เรียบเรียง โดยนายดี ชีปะขาว

พระยานิกรมบุญเดณา โยนหนังสือทิ้งไว้บนเก้าอี้
แล้วดับไฟออกจากห้องไปแต่พอชนบันไดได้ครึ่งทาง ก็ต้อง
หันกลับลงมาใหม่ แล้วเดินตรงแนวมาที่ห้องรับแขก เปิด
ไฟหยิบหนังสือเรื่องเปเรตมาเปิดดูแล้วทรุดตัวลงนั่งอ่านไป
ทีละหน้า ๆ จนจบ ตั้งแต่เริ่มอ่านหน้าแรก เจ้าคุณก็นึก
ว่าเป็นเรื่องบ้าที่สุด เป็นเรื่องที่ปราศจากความจริง ที่คน

เขียนขึ้นเพื่อหาเงิน แต่พระยานิกรม ๑ ก็มีด้ามารจะวาง
หนังสือลงได้ แกร่ดึกเหมือนกันมีอำนาจอะไรสักอย่างหนึ่ง
บังคับให้ต้องอ่านหนังสือเล่มนั้นจนจบ เริ่มต้นของหนังสือ
เล่มนั้นกล่าวถึง ลักษณะของเปรตซึ่งไม่ตรงกับที่เจ้าอินคน
รว่าเลย หนังสือนั้นกล่าวว่ามิใช่แต่คนที่ตายไปแล้วจะไป
เป็นเปรต คนเป็น ๆ ก็อาจกลายเป็นเปรตเลย นอก
จากตัวของเปรตเอง หรือสัตว์เดรัจฉาน คนเมา และเด็ก
แต่ลักษณะของเปรตนั้นตรงกับที่เจ้าอินว่าทั้งต้น ถ้วนทุก
ที่ทำให้คน กลายเป็น เปรตนั้นมิหลายร้อยหลายพันประการ
แต่ข้อที่ทำให้พระยานิกรม ๑ รู้ดังดังคือข้อที่ว่า ถ้าผู้ใด
โกงเพื่อนมนุษย์ถึงหมิ่นคนตายไปจะกลายเป็นเปรต และ
ในที่สุดหนังสือนั้นลงชื่อว่า ชาติใดประเทศใดมีเปรตมาก
ชาตินั้นประเทศนั้นย่อมอยู่ใกล้ความหายนะ และถ้าโลกมี
เปรตครบด้านตัวเมื่อไร โลกจะต้องแตก

“ บ้าคงหาเรื่องหลอกเอาเงินทั้งนั้น ” พระยานิ-
กรม ๑ พุดออกมาดัง ๆ พดางขว้างหนังสือลงกับพื้นแล้ว
รับดาบทำวุ่นบันไดตรงไปยังห้องนอน ชุดตัวดังที่หน้า
โต๊ะเครื่องแป้ง หัวใจเจ้าคุณแทบจะหยุดเต้น เจ้าคุณ

แทบจะร้องจนสุดเสียง แต่ห้ามเสียงร้องไม่ ภาพเงาที่
กระจกข้างหน้านั้นเป็นภาพอะไรก็ไม่รู้ มันเป็นใบหน้าที่
ผอมยาว ปากแดง ดันห้อยลงมาเลยดูกลาง บนหัวมี
กงจักรหม่นเรื่อจนเป็นไฟ

“คาเราต้องฝาดไป เรื่องมันเพราะอิตาพระสมร
ปากเปราะแท้ ๆ ที่เดียว หรือไม่ก็เพราะอ่านหนังสือบ้า
เล่มนั้นแท้ ๆ นักพลางดวงกระเป๋าคาแว่นตาออกมาได้
แล้วแรงใจออกไปในกระจกอีกทีหนึ่ง ภาพที่น่าเกลียด
นั้น ๆ นปรากฏขึ้นมาอีก แต่คราวนั้นมันแว่นตา พระยานิกรม
บุญเดินหันไปฉวยได้ขวดบักคอกไม้ ทุ่มกระจกแตกกระ
จายยังคงเหลืออีกหน่อยหนึ่ง จึงรีบออกไปเพื่อหาที่ซ่อนไม้
หรือที่ซ่อนเหล็กมาคอยเฝ้าให้เกลี้ยง แค่วออกไปนอก
ประตูก็เผชิญหน้ากับตัวใหม่ชัดเงา ที่เงาตัวก็ภาพประหลาด
นั้นปรากฏขึ้นมาอีก พระยานิกรม ๆ รู้ตัวร้อนเผ่า ๆ และ
หนักศีรษะ ครั้นจะเอะอะไปก็ขายหน้าว่า “เรื่องมัน
เดินประเดี๋ยวไม่ใคร่รู้ รู้จักปวดหัว นักหัวคด้ายจะเป็น
ไร” พระยานิกรม ๆ หด้มคาบคิ แต่รีบกลับมาดู
ห้องนอน

เช้าวันรุ่งขึ้น พระยานิกรม ฯ ลูกชายเดินจำละหล่น
 แต่ยังต่าง ๆ บงการให้พ่อพอกบ่าวไพร่ปลดคกระจากทั้งทง
 บ้าน แล้วให้เอาเครื่องเรือนที่เป็นเงาไปจัดตบเงาออกให้
 ด้ย ๕ ๕๕
 ดันทงนเพราะภาพประหลาดที่เห็นยังเป็นภาพ คติศาเจ้าคุณ
 อยู่เน่นเอง พอกินอาหารเช้าเสร็จแล้ว ท่านกรับเดินแนว
 ออกจากบ้าน

“อา.....อ้อคู้ มานี้” เจ้าคุณทักเด็กลูกแม่ครัว
 ที่เงยหน้ามาขึ้นบ้าน แทนที่เด็กน้อยจะมาหาเช่นเคยมัน
 กดบังเงาหน้าของให้เจ้า แล้ววงหน้อย่างไม่ร้อง” “รอบ
 กดเด็กคนนั้นเคยเล่นกับเรา มาวันนี้ยังไร้องให้แล้ววงหน
 เ.....ในหนึ่งดือนมันน่าอะไรหว่า” เจ้าคุณคิด พอด
 เจ้าอินดิ่งมาถาม

“ได้เท่าไม่ต้องการรถหรือครับ”

“ช่างเถอะข้าจะไปธุระใกล้ ๆ นี้เอง เออ.....อ้าย
 อินเองเห็นมีอะไรแปลกหลาดบ้างไหมที่นี้” พระยานิกรม ฯ
 ฝัน

“ไม่เห็นมีอะไรแปลกกนครับ” เจ้าอินตอบมอง

พระยานิกรม ๑ เดินมานอกถนนใหญ่ได้สักหน่อย
ก็หยุดงัก มองเห็นอะไรสีแดง ๆ พรวไปตามคูข้าง
ถนนแถมเดินเข้าไปดูให้ใกล้ว่ามันจะเป็นอะไรแน่ โอ.....
งงจักรนับตั้ง ๓๐ ตั้ง ๓๐๐ กำลังหมุนอยู่ตามใบบัว “ตาย
โงง” เจ้าคุณคิดเหวี่ยงโทรมตัว “นัยดาเราเป็นอะไร
หนอ ? เห็นดอกบัวเป็นงงจักรไปได้ แต่จะโทษนัยดา
อย่างไรได้ ของอื่น ๆ ก็ไม่ปรากฏว่าผิดปกติ หรือเรา
เป็นเปรตจริง ๆ” คิดเช่นนั้นเหวี่ยงก็ยิ่งออก จึงรีบดึง
กระเป๋ายิบผ้าเช็ดหน้าออกมาซับเหงื่อแต่พอยกมือขึ้น ผ้า
เช็ดหน้าก็หลุดจากมือ “โอโฮ.....มันไม่ใช่มือคน มัน
เป็นมือที่ขัดเขี้ยว ไม่มีเดือย เถ็บยาวน่าเกลียดเหลือเกิน”
มิได้รอช้าเจ้าคุณรีบดึงเอามือที่พ้นออกจากกระเป๋าและ คัด
เถ็บ แต่น้ำประหลาด แท้พอ คัดขาดไปมันก็ยาวออกมาอีก
ครั้นเมื่อ ก้มหน้าลง จะหยิบ ผ้าเช็ดหน้า ก็ต้องหลับตาทันที
เพราะรู้สึกเวียนศีรษะเหมือนระเริงมาจากตึกสูง ๆ โอ.....
โอ เจ้าคุณนิกรม ๑ คราง “เวรกรรมจริง เรื่องอย่าง
นี้จะทำอย่างไรดีจะบอกใครก็ไม่มีใครเขาเชื่อ เขาจะ
หัวเราะเยาะให้ แต่มันจำเป็นที่จะต้องพูดกับใครสักคนหนึ่ง

นิฉนั้นเป็นคดงแน่ ต้องไปปรึกษาท่านเจ้าคุณที่วัดท่านคุณ
คงจะดี นักพดางตะโกนเรียกตามล้อ เมื่อชนนงเรียบร้อย
แล้วกรับดวงเงินขึ้นมา ๓ บาท - ตั้งให้คนตามล้อ “ไปที่
วัดนาคกรารอย่างเร็วที่สุดที่เคยพอคุณ” พระยานิกรม ๑
บัญชาเลี้ยงต้น

“วัดนาคกรารตรงนเอง ให้ตั้งบาทบะ ผมจะบน
ให้ชาหลุด” ชั่วครู่เดียวก็เข้าประตูเขตวัด

“ไป.....เอ.....อ้ายหมาพวกนคินมานั่งนอนอยู่
ใต้ถวดวันแสด ๆ” คนตามล้อตวาด แต่พระยานิกรม ๑
นั่งตัวแข็ง พอลถึงหน้าโบสถ์รับตงจากรถและตาดเท้าก้าว
เข้าไปในโบสถ์นึกว่าจะไปไหว้พระแก้ชวดดักที่ แต่ที่ไหน
ได้ พอเผลอหน้าเข้าไป พระพุทธรูปองค์ใหญ่ก็เอนตงมา
จะทับ ทำให้ต้องรีบแผ่นออกจากโบสถ์มุ่งหน้าตรงไปยังกุฏิ
ท่านเจ้าคุณ แต่อนิจจา ที่หน้าบันไดกุฏิมีกองไฟกอง
เบือเรอ เปลวไฟ ที่ตงอยู่ ช้างหน้า นร้อนจัดจนตงเป็นต้งขาว
ความ ร้อน นน เหลือ ที่จะ ทน ทานได้ผิด แกร้อนผ่าวไปหมด

“โอช่วยด้วย” เจ้าคุณจึงพดางร้องให้คนช่วยพดาง

“เจ้าคุณนิกรม ๑ พระคุณจะรังหน้อตมาทำไม”

ท่านสมภารตั้งเตียงตะโกนเรียกด้วยความสงสัย แต่พระยานิกรมบุญเสนาหายออกไปนอกวัดแล้ว ไปนั่งหอบอยู่ที่ถนนข้างทาง

“โอเวรกรรมของเรา” แกกิดพดวงหน้าตาไหลพราก “เราเป็นเปรตอย่างแน่ ๆ มันจริงตามหนังสือเล่มนั้นทุกอย่าง เปรตมันจริง เออแต่ถ้าจริงแล้ว ต้นเหตุที่ทำให้เราเป็นเปรตก็คือน้ำชี ข้าพระหรือเราที่ไม่เคยทำดีพอดีแม่หรือพ่อแม่ก็อยู่ทนให้เราดีเมื่อไร ตายเดี๋ยวหมานานแล้ว”

“โกงคนหมื่นคน ถึงจะเคยโกงก็โกงเพียง ๓ คน แต่โอ! แน่แล้ว แน่แล้ว” พระยานิกรมา คิดพดวงซบหน้า เพราะแกหวนคิดถึงได้ถึงสิ่งที่แกดื่มมาเป็นเวลานาน แกเห็นชัดทุกอย่างแล้วว่าแกโกงรัฐบาล “ทำไมรัฐบาลจะไม่ไล่คนโกงรัฐบาลทิ้งหลายหมื่น เราเคยเสนอราคาค่าสร้างตึกสร้างสาธารณสถานสูงกว่าราคาจริงตั้งเท่าตัว แต่วกเขาเงินที่คิดเงินได้มาฝากแบงก์ในบัญชีของเรา รัฐบาลเป็นของประชาชน ๆ คง ๓๔ ล้านคนเป็นเจ้าของเงินที่เราโกงโอ.....มันมากกว่าหมื่นคนมากมายนัก อนิจา เราโกงคน

คนที่หาเช่ากินค่า คนที่อาบเหงื่อต่างน้ำเพื่อหารายได้เพียง
เดือนละ ๔-๕ บาท เราโกงแล้วเรารอดพ้นจากอาชญา
บ้านเมืองเราต้องเป็นเปรต เอ.....แต่ทำไมคนอื่นไม่
เป็นเปรตละ”

“รู้อย่างไร เราไม่รู้ว่าเขาเป็นเปรตเพราะคนอื่น ๆ
จะไม่เห็นเปรต นอกจากตัวของเปรตเอง” มีเสียงปลาด
มากกระซิบที่หู “ยังงั้นเราก็คงเป็นเปรตเป็นผู้ที่มีเวรกรรม”
พระยานิกรมาฯ พึมพำ “แน่นอนไม่เพียงแต่โกงเงิน การ
ที่เจ้าคุณเป็นใหญ่เป็นโตนั้น ก็ไม่ใช่บัดชาคนอื่นขึ้นมา
หรือ” เสียงประหลาดย่นถามพระยานิกรมาฯ

“จริงซี เราดืมอายุขุมพรหมเดี่ยวนิท คงแค่ครึ่งเรา
ยังเป็นหลอด เราอยากจะได้คุณงามความดี เราอดดำหิ
ได้ร้ายจนแก่ต้องออก อะไรได้ ยังต้องโทษตั้ง ๓ ปี
นี่ไปแล้ว โอโฮ..... ทั้งผู้ใหญ่น้อยที่เราโค่นเพื่อจะชิง
ตำแหน่ง อา..... เราเป็นเปรต เปรตอย่างที่พระสมรฯ
ว่ากันวนั้น นึกแล้วอะไรก็ช่าง อนิจจามันจะทราบไหม
และจะว่าอะไรเมื่อรู้ว่ามัวพอเปรต แต่ก็ไม่ใช่เพราะมัน

คอกหรือ ที่เราอยากจะได้เงินมาให้ความสุขแก่นั้น เรา
จึงโกงเขา”

“นี่แหละคือนิสัยของเปรตละ เจ้า คุณจัดแจงจะ
โทษถูกว่าเป็นเหตุให้โกง เพื่อความสุขของคุณนั้นเป็นเหตุ
ให้เจ้าคุณโกงเพียงเปอร์เซ็นต์เดียว อีก ๙๙ เปอร์เซ็นต์
เป็นเพราะความโลภฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ ฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ ฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ
ค่าเช่าเรือนแก่คุณนั้นจะหาได้ด้วยปัญญา และความสามารถ
ซึ่งเจ้าคุณมีเฮนกว่าการกระทำได้เพียงพอ” เติ่งประหลาด
ตกเถียงความคิดเห็นของพระยานิกรมฯ ทันที

“แล้วยะไร” แกคิด “เลี้ยงเทวดากระมัง เออ.....
เทวดายะไร เปอร์เซนต์เปอร์เซ็นต์กู ภาศาฝรั่งกู ถ้าไม่
ได้การ ขึ้นอยู่ที่นี้ อ้ายเติ่งประหลาดคงรุกรานเราใหญ่
แต่จะทำอย่างไรได้เล่า เราเป็นเปรตนี้หนา ต้องไปหา
ชีปะขาวต้นตำราเรื่องเปรตเถอะ เพื่อแกจะช่วยแก้ไขให้
ได้บ้างอยู่ถึงบางเขนก็เอ็ด” พระยานิกรมฯ คิดพลาง
เดินเที่ยวหารถเช่า ในที่สุดรถก็พาพระยานิกรมฯ มาถึง
เรือนเด็ก ๆ ที่ถนนตอนเมือง ที่หน้าเรือนมีชายกวางคนยืน
อุ้มบุตรเล็กอยู่ แกจึงตรงเข้าไปถาม

จะคบมิตร คิดบัญชีมักคน

ใครได้ผลจึงคบประจบเอา

หากใครจนจำเจตต์หนี้ห่าง

ทำท่าทางอวดสดวกเขา

แม่นใครมีหมั้นหาทำไมเบา

ขึ้นใจเขลาหลงกลไม่พินภัย

มีบางคนเห็นเพื่อนเหมือนเห็นพ่อ

พเน้าพนอกอดกระหวัดตค้นิสสัย

แล้วพูดจาขมเขาสเนาะใน

เหมือนรู้จักรู้ใจมิตร ไม่ตรี

รู้จักเพียงวันเดียวกลมเกลียวมัน

กอดคอกันเร้งร่าน่าบัดสี

ประหนึ่งเพื่อนร่วมงานมานานปี

ต่างซิกซหายอกล้อกอดคอกัน

ยังไม่ทันถึงเดือนเบื้อเพื่อนหมด

ใจกบฏกลับกลอกออกจะขัน

บางเหล่าแลรป่ามทรมสวาท
 ทำทางฉลาดเฉลียวคัมความหมาย
 จะพุดจามแบบดุษุแบบคาย
 แต่ว่าภายในเน้าไม่เข้าการ

มีอารมณ์โง่คดกบฏมิตร
 สันดานจิตเหลวไหลไร้แก่นสาร
 จินตนาพาตัวชัวย่อยนาน
 จงคิดอ่านหลักให้ไกลจึงดี
 อีกบางเผ่าอวดรู้ดุษุเป็นปราชญ์
 ทำองอาจหุหุราสง่าศรี
 คุยธรรมะทุกอย่างอ้างคัมภีร์
 จะพาที่ลี้ลาทำสำรวม

แต่ใจคดมักใหญ่ไผ่ลโมก
 คิดคนดีโลกอยากได้มาใส่สวม
 ประกอบการสิ่งใดใจกำกวม
 คอยรวบรวมลาภามาใส่ตน
 เสียบาบทหนึ่งพึงหวังเอาตั้งร้อย
 ลงทุนน้อยนี้มากอยากเห็นผล

คน...? อ. อโศก ณ เวียงบุรพา ประพันธ์

ขอเสกสารขานสนองถึงน้องรัก
เป็นลายลักษณ์อักษรเรศของเชษฐา
ด้วยจันทน์จงจิตคิดแก้วตา
จึงอุตสาห์ลิขิตประดิษฐ์ความ

ประสงค์สอนโณมเฉลาเยาว์พัศตร์
ให้รู้หลักโลกมนุษย์สุดเกรงขาม
เพราะนงคัมภพบุษบาพางาม
ยังอ่อนความอ่อนคิดอ่อนจิตใจ

อันมนุษย์สุดประเสริฐเกิดเป็นคน
มีเล่ห์กลมากมายหลายนิสสัย
แม้แต่อ่อนโลกแลเห็นเป็นดีไป
ทุกข์โทษภัยจะมีมาบิทา

อนึ่งคนบางเหล่าเจ้าคารม
ช่างเชยชมฉอเลาะเพราะภาษา
แต่ใจดำอำมหิตฤทธิมาชา
จนคบหาจะยากลำบากกาย

“เขา ได้ทำเป็นเปรต ผมจะเอาไปใต้กรงทอง
 นายแพทย์ปลดอบ เป็นอันว่าพระยานิกรมบุญเสนา
 เราต้องกร๊ากๆ คุณเปรตอยู่ในกรงของโรงพยาบาลโรคจิต
 ซึ่งมีสภาพคล้ายกรงขังในเรือนจำของคนโทษ อันสมควร
 แล้วที่เจ้าคุณจะต้องไปติดด้วยโทษโกงเงิน แต่ได้พยายาม
 หลบตบเลี้ยงมิให้รัฐบาลจับไปได้ไว้ได้เป็นเวลาตั้งหลายสิบปี
 นายแพทย์ผู้ใจดีได้ลง ทุนไปซื้อทองปลดอบนี้มาตาม
 ดั่งนี้ แล้วทาสูกกรงที่ท่านเจ้าคุณนิกรมบุญเสนาเข้าสถิตย์
 อยู่ภายใน ซึ่งทำให้เจ้าคุณดีใจ รู้ดีว่าคุณหายเป็นเปรต
 และมีความสุขสบายในกรงทองต่อมาจนสิ้นชีวิต.

เรื่องเปรตนี้

ได้คัดตอนมาจากหนังสือรวมเรื่องสั้นของเวตาล

โดยได้รับอนุญาตจาก

บริษัทไทยพาณิชย์การ จำกัด เจ้าของลิขสิทธิ์

จึงห้อยอย่างไม่คิดชีวิต สมองเต็มไปด้วยความอดทน จน
รู้สึกตัวว่าล้มลง

“สงบ..... สงบ อย่าไว้วายไป” นายแพทย์ผู้
ชำนาญที่โรงพยาบาลโรคจิตต์เคื่อน และพยายามประคอง
พระยานิกรมฯ ลงจากรถ

“ผมเป็นเปรตๆ” พระยานิกรม้องกรีดๆ “เพราะ
ผมโกงเงินคน ๑๔ ล้านคน”

“เฮ้..... ได้เท่าจะเป็นเปรตก็เฮ” นายแพทย์
ซึ่งเคยจก้าน นึกถึงตำรวจท่านขุนนางผู้ใหญ่

“คุณพ่อ..... คุณพ่อ รังสติไว้บ้าง” หนุมบุญ
เสนาจับแขนเจ้าคุณผู้บิดา

“อย่า..... อย่าจับพ่อ ถูกรัก พ่อไม่ใช่คน พ่อ
เป็นเปรต เปรตมันอาจจะทำอันตรายเขาได้ อย่า ไป.....
ไปให้พ้น” น้าตาเจ้าคุณไหลพราก “จำไว้ๆ เป็นเยี่ยง
อย่างอย่าเอาอย่างพ่อ พ่อโกงคน ๑๔ ล้านคน จึงต้องเป็น
เปรต คุณหมอรวายนำผมไปใส่กรงทองที่เถอะ ผมจะได้
ล้างบาปและหายเป็นเปรต” เจ้าคุณร้องคั่นและกระโดด
จนหอบ

ทรงทองเล็ก ๆ แล้วขึ้นดินกับคนอื่น ๆ สวมผ้าเป็นดัวได้เท่า
ได้เข้าไว้ในกรงนั้น ทำพิธีเช่นนี้ไม่กี่วันได้เท่าที่จะหายเป็น
เปรตอย่างแน่นอน”

พระยานิกรม ฯ รับรับคำคนรถเก่า ซึ่งบอกนั้นว่า
มีความสามารถด้ายเทวดา แล้วเดินมาตามถนนคอนเมือง
ด้วยความดีใจอันเต็มตน จนกระทั่งร้องเพลงออกมาได้
“เอ๊ะ..... นี่ยังไม่มีคนตามเราเต็ม เราหายเป็นเปรตแล้ว
นี่นา” พระยานิกรมบ่นดัง ๆ

“หายเมื่อไร นึกหรือว่าเจ้าคุณจะดังมาปได้ง่าย ๆ
โดยการซื้อความหมดบาปด้วยอำนาจเงิน เงินทั้งหมดของ
เจ้าคุณไม่ใช่เงินบริสุทธิ์ จะใช้ซื้อความบริสุทธิ์ได้อย่างไร
เจ้าคุณยังเป็นเปรต เป็นเปรต ได้อินใหม่” เสียง
ประหลาดตะโกนไล่หู่พระยานิกรมบุญเสนา “ไม่เชื่อก็ไป
ดูเงาในน้ำสิ” พระยานิกรม ฯ จึงตรงไปข้างคู ภาพที่
ปรากฏในคูก็คือเงาของตนในลักษณะเปรตนั่นเอง เจ้าคุณ
ร้องกรีดกระโดดขึ้นสุดตัว ร้องพลางวิ่งพลางไปตามถนน
คอนเมือง คนพากันวิ่งตามดูราวกับดูแห้วชวนตา เจ้าคุณ

เตียง “ ข้าไทกองคนไทย ๑๔ ล้านคน เองมีทางอย่างไร จะช่วยได้บ้างไหม ”

นายด้จ้องหน้าพระยานิกรมว พดางเกาหัว สมองของนักฉวยโอกาสของแดนโดยฉับใจว่า คราวนี้เป็นโรคตาของคนแน่ “ โอ..... บาปหนาเหต้อเกินครับเจ้าคุณ แต่ผมมีวิธีแก้ได้ จะต้องเข้าพิธีเป็นการใหญ่ทีเดียว ได้เท่า จะต้องนำดอกไม้มารูปเทียน ข้าวสามปีบ ถ้าจะเอาให้ชงฉ้นต้อง ๓ กระสอบ เหต้อ ๓ ไห อ้อ อย่าเลยครับเขา วิธีกตวาด้า ๓ ดังคักว่า มาทั้น ”

“ เออ เองจะเอาอะไรข้าก็ให้ทงน ” เจ้าคุณพูดด้วยน้ำได้ใจจริง พดางด้วงเอาเช้คชนมาเช้นให้เจ้าคนขับรถเกาพันมาท ซึ่งทำให้เจ้าด้ก้งกับตาเหต้อก รับยื่นมืออันด้นเทาเข้าตะครุบทั้น

“ เรื่องมันกักคือ ได้เท่าไทกองคนแล้วไม่ติดคูก จึงเกิดเป็นอย่าง ” เจ้าด้มอกภายหลังททาเป็นนงหลตบตาเขาฉานแล้วด้กักร แต่ความจริงนายข้ปะชาวดี้ รัคความฉับของเจ้าคุณอย่ด้มอก ดงแต่เมือครงรับจางเป็นคนรถอยู่ “ ผมจะทำพิธีอย่ทงน พอได้เท่าไม่ถึงบ้านได้เท่าค้องทำ

“พุทโธ นึกว่าใคร เองคอกหรือนี่ มาอยู่ที่นี่ตั้งแต่
เมื่อไร” เจ้าคุณทักคนรถเก่า

“ผมมาอยู่ที่นี่นานแล้ว ได้เข้ามาทำไมไม่ทราบ”

“มาหาอะไร”

“ผมเองแหละขอรับ คืออะไร” นายคักคนรถ
หัวเราะอย่างภาคภูมิใจ “หมื่นนี่ไม่มีใครมาถามหาก่เคย
เปลี่ยนจากนางสาวมาเป็นนางโอรัง”

“เอ็งหรือ.....เฮ้ย” พระยานิกรมฯ พลงปากแล้ว
ยกมือลูบหัวด้วยความเคารพยำเกรง

“ได้เท่าอย่าให้ผมเลยครับ” เจ้าตัวรับโบกมือ
ห้าม “มีอะไรที่ผมจะช่วยได้ ผมยินดีช่วยเหลือทุกอย่าง
จะมากุดมหรือขอรับ”

“เองเป็นคนแต่งหนังสือเรื่องเปรตไรไหมล่ะ”

“ถูกแล้ว แต่มันเรื่องเหลวไหลทั้งนั้นแหละครับ
ผมอดข้าว ก็บอกลูกไม่เขียนขึ้นเพื่อหาเงินประะปะทั้ง
ชีวิตไปเท่านั้น”

“ข้าเป็นเปรต ช่วยข้าที” พระยานิกรมฯ ไม่ฟัง

เพื่อนเก่า ๆ คบไว้ไม่สำคัญ

แล้วหันหาใหม่ใจรวนเร

เที่ยวโยกไปย้ายมาหาที่อยู่

เพื่อให้หรรษจิตดีคิดหันเห

ด้วยความหวังให้สมอารมณ์คะเน

เที่ยวจเรทั่วเมืองเรื่องคนพาล

ลงท้ายเพื่อนไม่ดีที่ไม่เด่น

เพราะมองเห็นแต่โทษดังโจษขาน

ยกตัวเองลอยฟ้าสุธาธาร

นี้แหละพาลจำไว้ให้เป็นครู

หากเห็นคนดังกล่าวเรื่องราวชู้

ชนเช่นนี้อ่าชดคิดสมสู่

จะคบคนใด ๆ ไกร่กรวญดู

เห็นคืออยู่ลองเล่นพอเห็นงาม

เมื่อคบแล้วสังเกตดูเหตุผล

สอบปลายต้นอย่างไรคอยไต่ถาม

แม้นมีคนส่งเสริมเฉลิมนาม

พอได้ความคบเกิดประเสริฐเอย.

“พาล”

หน้า	งามยามพิศเพียง	เพ็ญจันทร์
เนื้อ	นอกบอกผิวพรรณ	ผ่องแผ้ว
ใจ	กลางอาจอธรรม	เทียบสัตว์ร้ายฤ
เสื่อ	ว่าดูยังแคล้ว	คลาดแพ้ใจพาล

“บัณฑิต”

หน้า	คุมทูลไ้	อวดฤทธิ์ร้ายฤ
เสื่อ	ว่าดูอัมหิต	ห่อนสู้
ใจ	สอาดปราศจากคิด	กดพลิกแพลงเพื่อ
เนื้อ	อรรถธรรมรู้	เรื่องนระชน

“สื่อสัมพันธ์”

จินกัมภักซ์	ชัดเห็น
ไกลมากยากเย็น	ปัดรู้
คนฉลาดอาจบำเพ็ญ	พูนมิตรภาพนอ
ติดต่อพอดัก	ก่อสร้างมิตรเกษม.

อ. อ. โสภ ญ เวียงบุรพา

พิมพ์ที่ ตำนกพิมพ์นทบร ๑๖๘ ถนนประชากราษฎร์
 นายถกิต ไสภารัตน์ ผู้พิมพ์โฆษณา 2501